

**Externe midtermevaluatie van het VVOB-
APEFE programma Educaid.be
(2014-2016)**

Finaal rapport

Mei 2016

Nancy Jaspers (Camino Consult) + 32 476 53 94 84
nancy@caminoconsult.be – www.caminoconsult.be

Inhoud

Samenvatting	3
1. Introductie	6
2. Vaststellingen en conclusies	8
2.1. Bestaansreden Educaid.be	8
2.2. Relevantie	10
2.3. Effectiviteit	18
2.4. Efficiëntie	26
2.5. Duurzaamheid.....	30
3. Aanbevelingen	33
3.1. Relevantie	33
3.2. Effectiviteit	34
3.3. Efficiëntie	35
3.4. Duurzaamheid/toekomstpistes	36
 Bijlage 1: Evaluatiekader	 39
Bijlage 2: Logisch kader en samenvattend overzicht voortgang resultaten 2014-2015	42
Bijlage 3: Samenvatting resultaten online ledenbevraging (eind 2015)	44
Bijlage 4: Resultaten bevraging lerend vermogen Educaid.be	45

Afkortingen

OE	Ontwikkelingseducatie
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OS	Ontwikkelingssamenwerking
MDG	Millenium Development Goals (Milleniumdoelen)
MJP	Meerjarenplan
NGO	niet-gouvernementele organisatie
PG	Projectgroep
SD	Specifieke Doelstelling
SDG	Sustainable Development Goals (Duurzame ontwikkelingsdoelen)
TOC	Theory of Change (Verandertheorie)

Samenvatting

Dit rapport is de weergave van de evaluatie van het Educaid.be programma (20014-2016), meer bepaald van de periode 2014-2015 vermits de evaluatie plaatsvond tijdens de maanden december-maart 2016. Dit is de tweede externe evaluatie van het programma. Doel van de evaluatie was om de effectiviteit, de efficiëntie, de relevantie en de duurzaamheid van het programma te beoordelen. Daarnaast werd ook gekeken naar de mate waarin het lopende programma rekening heeft gehouden – in de formulering en tijdens de uitvoering – met de aanbevelingen van de eerste evaluatie. Verder werden de resultaten van de online bevraging van de leden, gehouden in oktober 2015, geanalyseerd en verwerkt in dit rapport.

Op basis van de analyse van de bevindingen kunnen we het volgende concluderen:

Het is duidelijk dat Educaid.be in België de afgelopen jaren een stevige plaats verworven heeft als legitiem netwerk en gesprekspartner rond het thema onderwijs binnen ontwikkelingssamenwerking. Dit is vooral het geval op vlak van beleidsbeïnvloeding, versterking van capaciteiten bij de leden over het kernthema en faciliteren van afstemming en samenwerking, en dit op verschillende niveaus: tussen de leden, tussen de leden en de overheid (lokaal en nationaal), tussen het platform en andere koepels, en over sectoren heen. Er is in België geen andere platform dat het thema ‘onderwijs en ontwikkelingssamenwerking’ zo expliciet op de agenda zet als Educaid.be doet.

De stuurgroep vertegenwoordigt alle leden en weerspiegelt als dusdanig de diversiteit en een breed draagvlak van het platform. De evaluatie toont aan dat leden draagvlak belangrijk vinden, en dat dit een basis dient te zijn om geleidelijk aan te werken aan een grotere slagkracht. Leden zien ook een meerwaarde in een sterkere harmonisatie en samenwerking via hun aansluiting bij Educaid.be; uit de evaluatie blijkt dat dit in de praktijk niet altijd evident is. Verder zijn de meningen verdeeld bij de leden over het nut van afstemming of uitwisseling, gestimuleerd of gefaciliteerd door Educaid.be, met andere sectoren of thema’s (vb.ontwikkelingseducatie, vb.onderwijs en gezondheid, ...), of met actoren buiten België. De realisatie van de visie van Educaid.be vraagt echter om een multi-actor en multi-sectoriële aanpak. Ook binnen het huidige, meer mondiale kader van de SDGs worden een multistakeholder en multisectoriële aanpak belangrijker, over Noord en Zuid heen. Tegelijkertijd blijft het belangrijk om de eigen corebusiness niet op een laag pitje te zetten of te veranderen.

Uit de evaluatie komt naar voren dat men op de goede weg zit om de vooropgestelde resultaten binnen het programma 2014-2016 te halen, zowel op vlak van inhoudelijke resultaten als op vlak van het tussentijds resultaat dat meer gericht is op de uitbouw en versterking van het platform zelf (zie ook onder efficiëntie). Het transversale thema gender equity kwam ruimschoots aan bod tijdens 2014 en 2015 met positieve resultaten. Rond het thema milieu werd niet gewerkt; er is wel interesse om een projectgroep rond milieu en onderwijs op te starten (in 2016). De versterking van kwaliteit van onderwijs in het Zuiden vindt op een indirecte manier plaats via de andere doelstellingen van het programma.

Monitoring van resultaten gebeurt voornamelijk op activiteiten en output niveau (tussentijdse resultaten), en in tweede instantie op effectniveau (niveau SD). Op impactniveau voert Educaid.be geen monitoring of evaluatieactiviteiten uit (ook deze evaluatie is daar niet voor bedoeld). De huidige indicatoren in het logisch kader zeggen momenteel voornamelijk iets over de reikwijdte van de interventies, maar weinig over de kwaliteit of duurzaamheid daarvan.

Educaid.be heeft zelf geen invloed of controle op de lange termijn impact van haar activiteiten of haar visie. Ze kan enkel hopen dat interventies daartoe bijdragen, en deze interventies en de resultaten daarvan zo goed mogelijk monitoren en bijsturen in de mate van het mogelijke.

In de aanloop naar het volgende meerjarenprogramma werden volgende aanbevelingen geformuleerd:

Daar waar Educaid.be zelf niet op de barricaden staat voor onderwijs binnen ontwikkelingssamenwerking, kan ze dit wel proberen te realiseren via andere actoren die aandacht voor kwaliteitsvol onderwijs in het Zuiden kunnen opnemen in hun campagnes, in hun beleidsthema’s, of door beleidsmakers of publieke personen bereid te vinden een ‘peter/meterschap’ op te nemen om onderwijs binnen

ontwikkelingssamenwerking meer onder de aandacht te brengen en hier meer actief rond te zijn. Harmonisatie en afstemming tussen leden mag nog sterker en pro-actief gestimuleerd en ondersteund worden door Educaid.be zelf. Naast informatie-uitwisseling is het ook aangewezen om verder harmonisatie en afstemming tussen Educaid.be en andere netwerken en platforms na te streven, op een pro-actieve en systematische manier.

Verder is het interessant te onderzoeken, via een studie of via een projectwerkgroep, welke de link en mogelijkheden voor toekomstige uitwisseling kunnen zijn op vlak van onderwijs en ontwikkelingseducatie. Resultaten hiervan dienen wel aan te sluiten bij noden van leden, de huidige context en in het verlengde te liggen van de visie van Educaid.be om hier verder iets mee te kunnen doen.

De online bevraging van eind 2015 legde een aantal sterke en minder sterke punten van Educaid.be bloot. Het is aangewezen om een dergelijke bevraging zeker opnieuw en regelmatig uit te voeren, met voldoende aandacht ook voor verwachtingen en noden bij de leden, en de manier waarop deze best kan worden ingevuld.

Om de effectiviteit van de resultaten die Educaid.be nastreeft verder te verhogen en zo beter bij te kunnen dragen tot de specifieke doelstelling van het platform, is het aanbevolen om de doelstelling ten aanzien van de kwaliteitsverbetering van Zuidprogramma's als een finale doelstelling te formuleren in de Basistekst van Educaid.be, en niet als een resultaatgebied dat op hetzelfde niveau staat als kennisdeling/expertiseverhoging of beleidsbeïnvloeding. Verder dienen de finale doelstellingen van Educaid.be best mee opgenomen te worden in het toekomstige logisch kader. Dit laat toe om de flow van verandering en de resultatenketen duidelijker te zien. Naast rapportering over outputs en resultaten is het ook aangewezen na te denken over hoe de kwaliteit van producten en van processen kan gemonitord en blijvend gewaarborgd worden.

Het is tevens van belang prioriteiten zorgvuldig te kiezen en de werking goed af te bakenen om het aspect tijd goed te bewaken en de effectiviteit van Educaid.be blijvend te verzekeren. Met het huidige secretariaat is het niet mogelijk bijkomende resultaten en/of activiteiten te voorzien zonder dat dit ten koste gaat van iets anders. Aangezien de meeste leden de huidige doelstellingen erg relevant vinden en de vooropgestelde resultaatgebieden nog verder kunnen geoptimaliseerd worden, is het dan ook aangewezen om tijdens het komende meerjarenprogramma op de eerste plaats te investeren in een optimalisatie en consolidatie van de huidige resultaatgebieden beleidsbeïnvloeding, kennisdeling/expertiseverhoging en samenwerking.

Verder is het van belang te blijven waken over een goede balans tussen wat leden zelf doen, en inspanningen die moeten worden gedaan voor en via Educaid.be om resultaten te bekomen.

Op niveau van de projectgroepen dient men ook in de toekomst te blijven monitoren hoe actieve participatie en samenwerking evolueert. Samenwerking en uitwisseling tussen leden kan nog verder gestimuleerd en gefaciliteerd worden.

Aanbevelingen om de efficiëntie van de werking van Educaid.be te verhogen zijn gericht op het (blijven) zoeken naar de mate waarin een idee voor een nieuwe projectwerkgroep ook in het belang is voor de sector (onderwijs/ontwikkelingssamenwerking), en de eigen organisatie- of afdelingsdoelstelling, zodat leden geïnteresseerd blijven, via de projectwerkgroep tegelijk kunnen bijdragen aan de eigen organisatiedoelstelling. Daarbij dient men ook oog te blijven houden op het versterken van netwerkkansen: wanneer een organisatie een partner uit het Zuiden uitnodigt kan deze ook uitgenodigd worden op een projectgroepbijeenkomst (indien relevant) of andere activiteit van Educaid.be.

Daarnaast dient men (nog) meer te zoeken naar activiteiten die het interne leren van elkaar bevordert vb. peer-to-peer leren en of evaluaties, gezamenlijk terreinbezoek in het zuiden, bij afsluiting van een event of projectgroep. Dit is vaak ook een kwestie van vertrouwen en openheid en kan enkel als alle agenda's duidelijk zijn (van activiteiten, tussen actoren onderling) en er niet gepusht wordt.

Tijdens 2014-2015 is veel aandacht besteed om de structuur en werking van Educaid.be te verbeteren. Het is belangrijk dit nu te consolideren om van daaruit tijdens het komende meerjarenprogramma vooral te kunnen focussen op de inhoudelijke werking van het platform.

Naar de toekomst toe is het aanbevolen om in de aanloop naar het volgende meerjarenprogramma na te denken over wat men werkelijk graag wil opvolgen via de gepaste M&E instrumenten teneinde interventies zo doelgericht te laten verlopen en te laten aansluiten bij de visie van Educaid.be Dit betekent dat men het logisch kader (indien dit nog vereist is in het toekomstige programma) navenant zal dienen aan te passen (evenals de wijze van monitoring van de voortgang van resultaten). De reikwijdte van interventies is interessant om te weten maar zegt niet veel over de inhoud en kwaliteit van de interventies

Verder is het sterk aanbevolen om systematisch – bijvoorbeeld tegen het einde van het huidige meerjarenprogramma en in de aanloop naar een nieuw programma – te reflecteren over de link tussen interventies en bijdrage aan de visie (de lange termijn veranderingen), niet om de visie te veranderen of aan te passen, maar wel om te reflecteren over de mate van relevantie en werkelijke bijdragen van de leden aan de visie van Educaid.be (die normaal gezien aansluit bij de programma's van leden in het zuiden). Een enquête die aangeeft in hoeverre de doelen relevant zijn is een goede eerste stap en vertrekbasis maar onvoldoende om de inhoudelijke werking van Educaid.be kritisch tegen het licht te houden en bij te sturen. Een externe evaluatie zoals deze kan daarbij een duwtje in de rug geven, maar op zich verduidelijkt de evaluatie ook niet in welke mate de resultaten bijdragen aan de lange termijn visie van Educaid.be. Een dergelijke oefening dient ertoe te leiden – ook binnen de context van transitie van de sector ontwikkelingssamenwerking – dat het toekomstige MJP voldoende blijft aansluiten bij de visie van Educaid.be en dit binnen de huidige context vb. via accentverschuivingen in beleidsbeïnvloeding, samenwerkingsverbanden, thema's waarrond kan worden uitgewisseld, een sterkere kadering van onderwijs binnen het mondiale kader van de SDGs etc.).

1. Introductie

1.1. Doel van de evaluatie

Educaid.be is een nationaal platform dat instellingen, organisaties en particulieren verenigt die werkzaam zijn in de onderwijs- of vormingssector binnen de ontwikkelingssamenwerking in België. De bestaansreden van Educaid.be is om de efficiëntie en effectiviteit van de Belgische hulp te verbeteren, waarbij Educaid.be pleit voor een meer integrale benadering van vorming en onderwijs. Belangrijk daarbij is dat Belgische en internationale actoren trachten de capaciteit van de lokale organisaties te versterken. Daarnaast pleit Educaid.be ook voor een goede kwaliteit van onderwijs-en vormingsaanbod in het Zuiden.

Het Educaid.be meerjarenprogramma 2014-2016 heeft als specifieke doelstelling om directe en indirecte actoren, actief binnen de sector van onderwijs en vorming in de Belgische coöperatie, te doen samenwerken met het oog op het versterken van hun expertise en het opnemen van hun rol van gesprekspartner in de beleidsvorming.

Dit rapport is de weergave van de evaluatie van het Educaid.be programma (2014-2016), meer bepaald van de periode 2014-2015 aangezien de evaluatie plaatsvond tijdens de maanden december-maart 2016. Dit is de tweede externe evaluatie van het programma. De eerste evaluatie vond plaats eind 2012, begin 2013.

Net als voor de eerste evaluatie was het ook nu de bedoeling de effectiviteit, de efficiëntie, de relevantie en de duurzaamheid van het programma te beoordelen. Daarnaast werd ook gekeken naar de mate waarin het lopende programma rekening heeft gehouden – in de formulering en tijdens de uitvoering – met de aanbevelingen van de eerste evaluatie. Verder werden de resultaten van de online bevraging van de leden, gehouden in oktober 2015, geanalyseerd en verwerkt in dit rapport.

1.2. Aanpak van de evaluatie

De aanpak van de evaluatie was als volgt

- Deskstudie van relevante documenten werd uitgevoerd (evaluatierapport 2013, programmadocument 2014-2016, basistekst, verslagen projectgroepen en stuurgroepvergaderingen, jaarverslagen 2014 en 2015 e.a. documenten beschikbaar op de website van Educaid.be)
- Op basis van de deskstudie en de evaluatievragen in de referentiermen werd het evaluatiekader verder uitgewerkt (bijlage 1)
- Voorstelling aanpak en verloop van de evaluatie tijdens de Stuurgroepbijeenkomst in januari 2016
- Interviews met leden van de stuurgroep
- Analyse en voorstelling van de resultaten van de online bevraging tijdens de ledenvergadering (februari 2016) + discussie (in groep en plenair) van enkele stellingen
- Observatie en groepsbevraging 2 projectgroepen (bi-multi en TVET)
- 2 focusgroep bijeenkomsten waren voorzien maar tijdens de organisatie ervan geannuleerd wegens te weinig deelnemers
- Interview met enkele externen (coördinator Be-cause Health, 11.Be)

De belangrijkste resultaten uit het Educaid.be jaarrapport 2014 en 2015 werden opgenomen in bijlage 2. Deze bijlage geeft een idee van de mate waarin de indicatoren van het logisch kader van het MJP werden behaald.

Door de te bevragen evaluatie-aspecten af te toetsen aan verschillende informatiebronnen (documentenstudie, interviews, projectgroepbevraging) kon de verzamelde info worden getrianguleerd. De vaststellingen en conclusies zijn dan ook gebaseerd op informatie die uit meer dan één informatiebron kon worden afgeleid en dus bevestigd.

Het rapport bevat drie hoofdstukken: na een samenvatting van het rapport en een introductie waarbij de evaluatie gesitueerd wordt en de aanpak beschreven, wordt in het tweede hoofdstuk een overzicht gegeven met de belangrijkste vaststellingen en conclusies, gegroepeerd rond de evaluatiecriteria en -vragen. Het derde hoofdstuk sluit het rapport af met een aantal aanbevelingen voor de toekomst.

1.3. Het meerjarenprogramma (MJP) 2014-2016 van Educaid.be

De **specifieke doelstelling** van het MJP 2014-2016 werd als volgt geformuleerd: “De directe en indirecte actoren actief binnen de sector van onderwijs en vorming in de Belgische coöperatie werken samen met het oog op de versterking van hun expertise en het opnemen van hun rol als gesprekspartner in beleidsvorming.”

De drie **resultaatgebieden** die bijdragen aan de realisatie van deze SD zijn

1. De werking en de structuur van het platform zijn meer efficiënt en effectief.
2. De leden werken samen, delen actief hun expertise en integreren externe expertise rond kwaliteitsvol onderwijs in ontwikkelingssamenwerking.
3. Educaid.be is een actieve gesprekspartner van de overheid bij de beleidsvorming rond onderwijs en ontwikkelingssamenwerking.

Gender en milieu zijn thema's die transversaal in het programma van Educaid.be opgenomen werden.

Het MJP 2014-2016 geeft aan dat resultaten van het programma mogelijk negatief kunnen beïnvloed worden door bepaalde **risico's**: een eerste risico is een veranderende institutionele context. Een tweede risico kunnen indirecte gevolgen zijn van nieuwe besparingen in de sector van ontwikkelingssamenwerking, waarbij organisaties zich als gevolg daarvan meer kunnen gaan terugplooiën op de kerntaken van de eigen organisatie. Dat kan op zijn beurt leiden tot een verminderde inzet voor een vrijwillig platform als Educaid.

Aan de andere kant vermeldt het MJP dat een platform als Educaid.be ook een aantal **opportunities** met zich mee kan brengen, zoals een verbeterde efficiëntie en effectiviteit van wat Belgische organisaties doen in het Zuiden. Daarmee speelt Educaid.be ook in op de toenemende vraag van de nationale en internationale overheid tot meer coherentie van interventies in ontwikkelingssamenwerking.

Directe **doelgroepen** van het programma zijn instellingen, organisaties en particulieren die werkzaam zijn in de opleidings- en/of onderwijssector binnen de Belgische ontwikkelingssamenwerking. Het gaat in de eerste plaats om de organisaties/instellingen en individuele leden die lid zijn van Educaid.be. Op het moment van de ontwikkeling van het MJP (2013) telde Educaid.be 84 individuele leden die 46 instellingen/organisaties vertegenwoordigden uit hoger onderwijs, niet gouvernementele organisaties (NGO's), 4de pijlerorganisaties en overheidsactoren. Eind 2015 waren dit er 110, die 45 instellingen/organisaties vertegenwoordigden. Het aantal lidorganisaties is dus min of meer constant gebleven. Het aantal personen per lidorganisatie dat betrokken is bij de werking van Educaid.be is echter wel sterk toegenomen (van ongeveer 85 in 2014 naar 110 eind 2015). Met andere woorden meer personen binnen eenzelfde organisatie zijn nu betrokken (vb. iemand in de Stuurgroep, een andere medewerker van dezelfde organisatie in een Projectgroep).

Sommige leden werden door Educaid.be van de lijst verwijderd indien zij na contactname door het secretariaat niet aangaven nog geïnteresseerd te zijn in verdere deelname. Daarnaast zijn er ook nieuwe leden bijgekomen. Verder zijn er ook 5 particuliere leden (niet verbonden aan een organisatie).

Educaid.be staat ook open voor indirecte doelgroepen, namelijk organisaties, instellingen en individuen die geen lid zijn van Educaid, maar deelnemen aan de conferenties of andere events. Zij vormen tevens een potentieel om de directe doelgroep van Educaid.be in de komende jaren verder uit te breiden.

De eindbegunstigden zijn alle lerenden – vrouwen en mannen – binnen onderwijs en vorming in het Zuiden die bereikt worden door de interventies van Belgische directe en indirecte actoren die deel uitmaken van Educaid.

2. Vaststellingen en conclusies

Onderstaande vaststellingen en conclusies zijn gegroepeerd rond de vier evaluatiecriteria. De vaststellingen zijn een samenvatting van de resultaten van de interviews, de ledenvergadering (bespreking online enquête), de bevraging van de projectgroepen en de deskstudie. De conclusies zijn afgeleid uit de vaststellingen en op het einde van elke sectie per evaluatiecriterium samengevat.

2.1. Bestaansredenen Educaid.be

De missie en visie staan duidelijk beschreven in de Basistekst¹ van Educaid.be (zie kader hieronder):

Visie:

Alle kinderen – jongens en meisjes – in het Zuiden krijgen **gelijke kansen** tot kwaliteitsvol onderwijs dat hen de capaciteiten geeft die zij nodig hebben om zo goed mogelijk hun menselijk potentieel te ontwikkelen, om duurzaam in hun eigen levensonderhoud te kunnen voorzien, om bij te dragen aan een vreedzame en democratische maatschappij, en om hun individueel welzijn en het welzijn van hun gezin te verbeteren.

Educaid.be pleit voor een **goede kwaliteit van het onderwijs- en vormingsaanbod in het Zuiden**, met o.m. aandacht voor competente leerkrachten en schoolleiders, en voor relevante curricula en pedagogisch-didactische methoden en leermaterialen.

Daarnaast legt Educaid.be de klemtoon op een **integrale benadering van onderwijs en vorming: de wederzijdse versterking van en een vlotte overgang tussen alle onderwijsniveaus**, gaande van kleuteronderwijs, over lager en secundair tot hoger, de overgang tussen formele en informele vormen van onderwijs (in het bijzonder wat betreft technische en professionele vorming), en van onderwijs naar de wereld van werk en levenslang leren. Dit houdt een **multi-sectorale en multistakeholder benadering** in, waarbij ook de lokale civiele samenleving en de overheidsinstanties worden betrokken. Het is ook belangrijk dat Belgische en internationale actoren trachten de capaciteit van de lokale organisaties te versterken, opdat zij hun activiteiten in directe samenwerking met hun overheid verwezenlijken.

Missie:

Educaid.be is een nationaal platform dat instellingen, organisaties en particulieren verenigt die werkzaam zijn in de onderwijs- of vormingssector binnen de ontwikkelingssamenwerking in België. Het platform wil de capaciteit en expertise van haar leden versterken en het Belgische beleid rond onderwijs en ontwikkeling verder helpen uitbouwen en ondersteunen.

De belangrijkste elementen van visie van Educaid.be werden in het vet in de kader hierboven aangeduid:

- Gelijke kansen voor toegang tot onderwijs in het Zuiden
- Een goede kwaliteit van het onderwijs- en vormingsaanbod in het Zuiden
- Een integrale benadering van onderwijs en vorming, met een wederzijdse versterking van en een vlotte overgang tussen alle onderwijsniveaus
- Een multisectorale en multistakeholder benadering

De missie sluit nauw aan bij de specifieke doelstelling en resultaten zoals opgenomen in het 2014-2016 programma. De realisatie van de missie zou op lange termijn moeten leiden tot de realisatie van de visie.

---

¹ Basistekst Educaid.be, Platform voor onderwijs en ontwikkelingssamenwerking

Zoals de Basistekst van Educaid.be aangeeft, werd Educaid.be opgericht vanuit de noodzaak om het Belgische beleid rond onderwijs en ontwikkeling verder te helpen uitbouwen en te ondersteunen en daarnaast ook de capaciteit en expertise van haar leden te versterken. Dit dient op termijn te leiden, zoals ook de visie in de basistekst aangeeft, tot een verbeterde kwaliteit van het onderwijs- en vormingsaanbod in het Zuiden en een meer integrale benadering van onderwijs en vorming, waarbij ook de lokale civiele samenleving, overheidsinstanties, Belgische en internationale actoren worden betrokken. Dit dient bij te dragen aan het creëren van gelijke kansen voor alle kinderen – jongens en meisjes – in het Zuiden tot kwaliteitsvol onderwijs dat hen de capaciteiten geeft die zij nodig hebben om zo goed mogelijk hun menselijk potentieel te ontwikkelen, om duurzaam in hun eigen levensonderhoud te kunnen voorzien, om bij te dragen aan een vreedzame en democratische maatschappij, en om hun individueel welzijn en het welzijn van hun gezin te verbeteren.

Visueel en samengevat kunnen we deze ToC of verandertheorie als volgt voorstellen:

Fig 1.: Visuele voorstelling verandertheorie Educaid.be (bron: interpretatie Camino Consult obv basistekst Educaid.be)

Assumpties die we hierbij kunnen maken zijn o.a. (niet limitatief) dat Educaid.be een goed werkend platform is, dat het beleid open staat voor de aanbevelingen van Educaid.be, en dat de versterking van de leden ook werkelijk ten goede komt van hun programma's in het Zuiden. Daarbij dient opgemerkt dat Educaid.be zelf enkel het eerste niveau van verandering (paarse zone) onder eigen controle heeft. De andere twee veranderniveaus kan ze enkel indirect via het eerste niveau proberen te beïnvloeden. Het zijn de individuele leden zelf die meer direct kunnen bijdragen aan veranderniveau twee en op die manier het hoogste of derde niveau van verandering kunnen beïnvloeden (via samenwerking met hun lokale partners en andere stakeholders).

2.2. Relevantie

Onder relevantie werden vier evaluatievragen opgenomen. Onder elke evaluatievraag werden een aantal subvragen geformuleerd die tesamen een antwoord geven op het criterium van 'relevantie'.

2.2.1. Wat is de plaats van het platform binnen de sector onderwijs en ontwikkelingssamenwerking?

Subvragen:

- *Wat is de legitimiteit van het platform? Hoe is dit geëvolueerd sinds eind 2013?*
- *Zijn er alternatieven? Andere netwerken die hetzelfde aanbieden? Andere netwerken die het thema onderwijs en OS ook binnen hun werking hebben?*
- *Is de plaats van het platform binnen het OS landschap nu anders/beter/slechter in vergelijking met voor 2014? Hoe percipiëren buitenstaanders het platform? Wat is (volgens de mening van de geïnterviewden) de uitstraling/ het imago van het platform?*

Educaid.be richt zich op de eerste plaats naar het Belgische beleid, en naar de leden van het platform zelf. Vanuit dit perspectief vervult Educaid.be een belangrijke rol, aangezien geen ander platform of netwerk in België expliciet rond het thema onderwijs en ontwikkelingssamenwerking werkt, noch naar het beleid toe, noch op vlak van een versterking van organisaties binnen de sector onderwijs en ontwikkelingssamenwerking.

Beleidsbeïnvloeding rond onderwijs en vorming binnen ontwikkelingssamenwerking is bovendien relevant vanuit het perspectief van de MDGs en SDGs, en verder ook omdat onderwijs en vorming een van de vier sectoren is waarop de Belgische Ontwikkelingssamenwerking zich concentreert, zoals vastgelegd in de Wet op de Internationale Samenwerking van maart 2013. Daarnaast is onderwijs binnen ontwikkelingssamenwerking ook een thema met Vlaamse bevoegdheid.

Tijdens 2014-2015 (voornamelijk 2015), ondernam Educaid.be effectief een aantal activiteiten op vlak van beleidsvorming en -beïnvloeding (zie punt 3. Effectiviteit, en bijlage 2). Sommige ledenorganisaties (vb. NGOs) doen daarnaast ook individueel aan beleidsbeïnvloeding maar beamen dat een platform meer slagkracht kan hebben dan een individuele organisatie. Bijvoorbeeld naar aanleiding van de informatieve lunchvergadering voor parlementsleden die Educaid.be organiseerde op 28 mei 2015 in de Kamer van Volksvertegenwoordigers over het Belgische ontwikkelingssamenwerkingsbeleid met betrekking tot de onderwijssector in het Zuiden, bracht het platform haar aanbevelingen voor de sector onderwijs binnen de Belgische ontwikkelingssamenwerking samen in een overzichtelijk document. Dit zijn activiteiten die een platform als Educaid.be gemakkelijker kan realiseren en met meer slagkracht en legitimiteit dan een individuele actor.

Educaid.be wordt in het algemeen door de federale overheid erkend als een legitieme actor voor haar expertise over onderwijs binnen ontwikkelingssamenwerking. Zo heeft Educaid.be al in 2012 en 2013 adviezen geformuleerd op de strategische nota van DGD voor de onderwijssector. In diezelfde strategienota wordt verder verwezen naar Educaid.be als partner op nationaal niveau om de hulpdoeltreffendheid te versterken. Uit de evaluatie blijkt ook dat DGD rekening houdt met de expertise van Educaid.be (zie verder punt 3. Effectiviteit). Er zijn ook goede en regelmatige contacten en overleg met DGD via de Projectgroep Onderwijs in bi- en multilaterale OS (hierna bi- en multiprojectgroep genoemd).

Of Educaid.be ook voldoende kan wegen op beslissingen die door het kabinet worden genomen in verband met onderwijs en ontwikkelingssamenwerking, is minder duidelijk af te leiden uit de contacten die er tussen Educaid.be en het kabinet van de minister van ontwikkelingssamenwerking zijn geweest in 2014 en 2015. Het is alleszins belangrijk dat Educaid.be inspanningen heeft verricht om zich op dit niveau

kenbaar te maken als legitieme gesprekspartner voor onderwijs binnen ontwikkelingsamenwerking. Ook op niveau van het parlement zijn inspanningen verricht.

Bovenstaande paragrafen geven aan dat Educaid.be het nationale beleid op een *directe* manier heeft proberen te beïnvloeden in de periode 2014-2015. Op een *indirecte* manier is dit echter ook mogelijk, door bijvoorbeeld contacten te leggen, informatie uit te wisselen of te proberen overleggen met andere koepels of platformen die aan beleidsbeïnvloeding doen, zoals 11.be/CNCD, de NGO-federatie/ACODEV, BE-gender, Be-cause Health... Uit de gesprekken is gebleken dat Educaid.be in de voorbije periode ook contact heeft gehad met deze verschillende organisaties en platformen.

Overleg met andere koepels of overlegorganen blijkt echter niet zo eenvoudig in de praktijk, aangezien

- andere organisaties die aan beleidsbeïnvloeding niet per sé het thema onderwijs belangrijk of prioritair vinden om over in overleg te gaan
- andere organisaties een eventueel overleg met Educaid.be als 'bedreigend' of 'concurrentieel' kunnen beschouwen
- hokjesdenken ('*Educaid.be is geen NGO en daarom is het niet aan hen om input te leveren*') en een gebrek aan openheid informatieuitwisseling of overleg in de weg kunnen staan
- het Educaid.be secretariaat beperkt is in capaciteiten (slechts 1 FTE) en leden zich vrijwillig voor Educaid.be inzetten, wat betekent dat deze contacten goed overwogen dienen plaats te vinden naast alle andere activiteiten.

Tot nu toe zijn resultaten op dit vlak vooral beperkt gebleven tot het uitwisselen van informatie. Dit betekent echter niet dat deze contacten onbelangrijk en niet relevant zouden zijn, aangezien het uitbouwen van overleg en netwerking met externe actoren vaak pas op langere termijn zichtbare resultaten oplevert.

In het verlengde van haar activiteiten, is Educaid.be een actor die niet zichtbaar is voor het grote publiek maar wel gekend is in haar eigen kring van professionelen, experts, organisaties en instituten die bezig zijn met het thema onderwijs en ontwikkelingsamenwerking. Uit de evaluatie blijkt dat er binnen Educaid.be ook weinig ambitie bestaat om haar externe zichtbaarheid te vergroten. Aan de andere kant zijn er leden die vinden dat een grotere bekendheid bij het brede publiek wel een positief effect zou kunnen hebben op politiek niveau (meer slagkracht).

2.2.2. In welke mate heeft het platform, in vergelijking met de opstart, (nog steeds) een meerwaarde voor de leden?

Subvragen:

- *Enig evolutie op dit vlak in vergelijking met voor 2014?*
- *Biedt het platform (gelijk/meer/minder) een antwoord op de verwachtingen van haar leden? In welke mate ziet men hier evoluties/veranderingen? Waarom (niet)?*
- *Factoren die verhinderen dat het platform tegemoet komt aan de verwachtingen/noden van haar leden?*
- *Zijn er factoren die verhinderen dat het platform haar meerwaarde volledig kan waar maken?*
- *Hoe gaat het platform om met de diversiteit in relatie tot de toegevoegde waarde van het platform? Is het platform voor iedereen even waardevol? Waarom (niet)?*
- *Zou het platform (nog) andere strategieën moeten zoeken om meer/andere leden aan te trekken? Waarom (niet)?*

Uit de evaluatie blijkt dat het platform nog steeds een meerwaarde heeft voor de aangesloten leden. Voor 4^e pijlerorganisaties wordt de **mogelijkheid van netwerken** als een extra meerwaarde beschouwd, aangezien er weinig andere mogelijkheden buiten dit platform bestaan om elkaars werking beter te leren

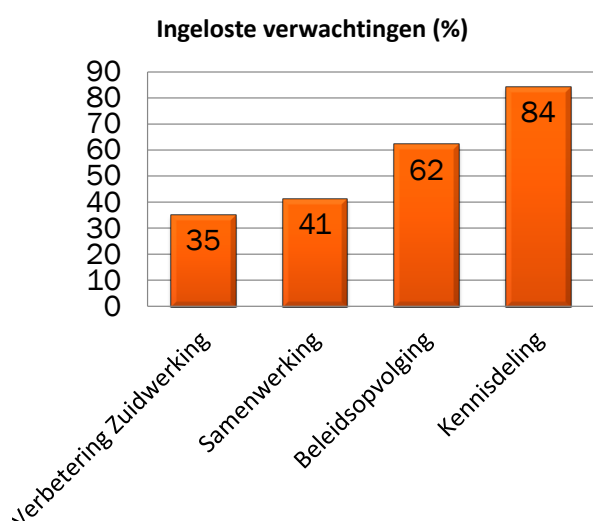
kennen. In Vlaanderen bestaat wel de ‘dag van de 4de pijler’ maar dat is sectoroverschrijdend en niet specifiek gericht op onderwijs binnen ontwikkelingssamenwerking. In Wallonië bestaat dit helemaal niet. De werking van Educaid.be laat ook toe om te **zoeken naar eventuele samenwerking**.

Andere leden geven aan dat Educaid.be er mee voor zorgt dat ze elkaar **beter leren kennen**, binnen maar ook buiten het platform. Dit blijft relevant doorheen de tijd; mensen komen en gaan weg uit hun organisatie dus ook binnen Educaid.be komen er regelmatig andere personen ter vertegenwoordiging van hun organisatie.

Voor andere leden ligt de meerwaarde in haar **synergetische kracht en collectieve expertise**.

De resultaten van de **online enquête**, gehouden onder de leden eind 2015² geven volgende inzichten op vlak van meerwaarde: Op de eerste plaats is men lid geworden van Educaid.be omwille van de mogelijkheid van informatie-en kennisuitwisseling. Het delen van expertise trekt mogelijke leden het meest aan (81%), gevolgd door het feit dat Educaid.be een mogelijke samenwerking tussen leden kan bevorderen (58%). Slechts 26% van de respondenten wordt lid van Educaid.be om de eigen Zuidwerking te verbeteren, en enkel 1 op 3 respondenten wordt lid omwille van de mogelijkheid het beleid rond onderwijs en OS op te volgen en/of te beïnvloeden. Niettegenstaande deze verschillen, worden alle vier de doelstellingen van Educaid.be als (zeer) relevant beschouwd (tussen 83 en 96%).

Verder geven de resultaten van de enquête inzicht in hoeverre hun verwachtingen voor elke doelstelling van Educaid.be ook werkelijk worden ingevuld:

Kennisdeling/leren: verwachtingen hieromtrent worden ook ingelost (**84%**).

Beleidsopvolging: dit scoort **vrij hoog (62%)** niettegenstaande dit geen belangrijke reden van aansluiting is.

Samenwerking: scoort vrij laag (41%) niettegenstaande dit een belangrijke reden van aansluiting is

Verbetering Zuidwerking: scoort erg laag (35%).

Redenen die er volgens de respondenten toe bijdragen dat verwachtingen effectief ingelost zijn, zijn de volgende:

- **Steun van leden** die uitleg geven, aanmoedigen
- Sommige leden starten **initiatieven** op die voortkomen uit de werkgroepen
- Mogelijkheid om zelf initiatief te nemen in functie van de eigen noden
- Uitwisseling en leren van elkaar draagt bij tot **capaciteitsversterking**
- Organisatie van **vorming** die relevant is vb.rond gender
- De mogelijkheid van **informele netwerking** is nuttig dankzij de mogelijkheid mensen te ontmoeten uit de onderwijs/OS-sector

Redenen waarom verwachtingen niet werden ingelost, zijn samengevat de volgende:

- **Een werking die niet altijd concreet genoeg is** volgens sommige respondenten vb. er is wel uitwisseling, maar het is moeilijk om echt ‘in actie’ te komen; soms blijft uitwisseling te vaag, te

² Verstuurd naar alle leden eind 2015.

theoretisch, niet concreet genoeg; doelen zijn soms te ambitieus gesteld; er is een gebrek aan een heldere visie en missie om goed gefocust te kunnen werken; het platform is breed samengesteld waardoor leden elkaar niet altijd goed of concreet genoeg binnen de uitwisseling vinden.

- **De link met het Zuiden is niet evident:** Sommige respondenten geven aan dat het platform niet toegankelijk is voor partners in het Zuiden, en dat het moeilijk is om de link te zien tussen de werking van Educaid.be en de verbetering van de Zuidprogramma's.
- **Een organische vs. een meer gestructureerde/structurele manier van werken:** sommige respondenten vinden dat het faciliteren van samenwerking op een (te) vrijblijvende manier gebeurt. Dit mag volgens hen structureler worden aangepakt.
- Andere redenen die worden aangegeven zijn **tijdgebrek en te weinig aandacht voor noden van alle leden**

Een **analyse** van bovenstaande redenen leert het volgende:

- Volgens de enquête vinden niet alle bevroegde leden de werking van Educaid.be concreet genoeg. Niettegenstaande deze vaststelling heeft Educaid.be de aanbeveling uit de evaluatie van 2013 om projectgroepen meer doel-en resultaatgericht te maken effectief opgenomen en kwam dit als positief punt uit de interviews en bevraging van de projectgroepen: een meer concrete werking van de projectgroepen wordt juist als een grote vooruitgang beschouwd in vergelijking met vroeger. Een nadere analyse van de respondenten leert ons dat het eerder *leden zijn die niet actief deel uitmaken van een projectgroep of de stuurgroep* de mening zijn toegedaan dat de werking van Educaid.be niet concreet genoeg is.
- Sommige respondenten spreken van een gebrek aan een heldere missie en visie. De stuurgroep heeft hier echter sinds de vorige evaluatie sterk aan gesleuteld, getuige de herwerkte basistekst die in maart 2015 op de website van Educaid.be werd gezet. Het lijkt er dan ook eerder op dat in plaats van een gebrek aan een heldere missie en visie, er een *gebrek aan kennis over deze missie en visie bestaat bij sommige leden*
- Uit de enquête blijkt dat sommige respondenten geen evidente link tussen Educaid.be als platform en versterking van onderwijs in het Zuiden kunnen maken. Dit is begrijpelijk aangezien Educaid.be als platform in 2014-2015 geen activiteiten organiseerde die direct op het verbeteren van Zuidprogramma's van leden gericht waren. Zoals echter onder 2.1 aangegeven wil *Educaid.be wel bijdragen om de kwaliteit van de Zuidprogramma's te verbeteren*, en is dit één van de doelstellingen van Educaid.be. Momenteel draagt de werking van Educaid.be hier echter op een meer indirecte manier – via het versterken van de kennis en expertise van de leden – toe bij.
- Een aantal leden geeft aan dat tijdgebrek een factor is die het inlossen van verwachtingen negatief beïnvloedt. Aangesloten leden zullen zich echter vooral actief engageren binnen Educaid.be wanneer ze voldoende de toegevoegde waarde van het platform erkennen, direct voor hun eigen organisatie en/of indirect voor de sector onderwijs binnen ontwikkelingssamenwerking. Dit zal nog belangrijker worden in de toekomst wanneer beschikbare middelen nog schaarser zullen worden (door verdere verwachte besnoeiingen in de sector) en prioriteiten daardoor nog scherper gesteld moeten worden. Tijdgebrek op zich is geen reden om zich niet te kunnen engageren voor Educaid.be. Het gaat vooral om het stellen van prioriteiten, waarbij de meerwaarde die Educaid.be haar leden kan bieden belangrijk is. Deze dient echter door de leden zelf gedefinieerd te worden.

Belangrijk hierbij is ook dat leden aangeven dat de meerwaarde van Educaid.be niet per sé dezelfde hoeft te zijn voor iedereen: sommigen halen iets uit het platform, anderen geven meer, waarbij er niet per definitie een evenwichtige balans bestaat of hoeft te bestaan tussen evenveel 'geven' en 'krijgen'. Sommigen zijn meer actief vb. via de projectgroepen dan anderen, die wel op de hoogte willen blijven van de resultaten van de projectgroepen. Andere leden komen enkel naar de jaarlijkse conferentie, terwijl er leden zijn die helemaal niet actief zijn binnen het platform.

Op basis van bovenstaande, en ook op basis van de voldoende participatiegraad van leden in projectgroepen, die divers in samenstelling zijn, het feit dat er zeer weinig leden zijn die hun lidmaatschap actief opzeggen en er integendeel nog steeds leden bijkomen, kan worden geconcludeerd dat Educaid.be nog steeds een meerwaarde biedt voor haar leden.

2.2.3. In welke mate beantwoordt het platform aan de vraag naar meer afstemming en harmonisatie?

Subvragen:

- *In welke mate is het platform een goed forum om te komen tot afstemming en harmonisatie?*
- *Wordt er binnen het platform actief werk gemaakt van het zoeken naar complementariteit en synergie? Waarom (niet)?*
- *Hoe zou het platform nog beter tegemoet kunnen komen aan de verwachtingen/noden van de leden?*
- *Kijkt het platform over de eigen grenzen van de sector OS en onderwijs heen?*
- *Wat werkt er goed, wat niet op dit vlak? Wat zou beter kunnen?*

In de Basistekst van Educaid.be wordt gerefereerd naar de Verklaring van Parijs, waarin het belang wordt onderstreept van meer samenwerking en synergie tussen de verschillende ontwikkelingsactoren. Verder refereert de Basistekst ook naar het Development Assistance Committee van de OESO dat aanbeveelt om meer coherentie na te streven in de initiatieven die met Belgisch overheidsgeld worden bekostigd. Hoewel deze aanbevelingen voornamelijk overheidsinterventies betreffen, dagen ze alle ontwikkelingsactoren uit om synergiën en complementariteit tussen Belgische, buitenlandse en lokale actoren te bevorderen.

Tijdens de evaluatie werd er gepeild in welke mate Educaid.be als platform de afgelopen periode heeft beantwoord aan de vraag naar meer afstemming en harmonisatie, en dit op verschillende niveaus:

- Tussen de leden op vlak van onderwijs binnen de sector ontwikkelingssamenwerking
- Tussen Educaid.be en andere actoren in België, op vlak van onderwijs enerzijds en onderwijs en aanverwante thema's anderzijds (vb. gender in onderwijs, onderwijs en gezondheid, onderwijs en ontwikkelingseducatie, ...), binnen de sector ontwikkelingssamenwerking
- Tussen Educaid.be en andere actoren op internationaal niveau
- Over sectoren heen

Tussen de leden

Een voldoende grote diversiteit aan leden binnen Educaid.be draagt bij tot een breed draagvlak voor afstemming en harmonisatie tussen leden van Educaid.be. Uit de evaluatie blijkt dat dit draagvlak als belangrijk wordt geacht door de leden, om resultaten te kunnen boeken op vlak van o.a. beleidsbeïnvloeding (zie onder 2.2.1 en 3.Effectiviteit), via een gecoördineerde samenwerking binnen en tussen de projectgroepen (vooral de projectgroep bi- en multi), de stuurgroep en het secretariaat. Momenteel vertegenwoordigt Educaid.be een grote diversiteit aan leden (NGOs, institutionele organisaties, 4de pijler organisaties, de overheid, de academische wereld, individuele professionals, onderzoeksorganisaties, koepels...). Deze zijn ook allemaal vertegenwoordigd in de stuurgroep.

Leden geven aan dat een grotere diversiteit wel wat doet inboeten aan slagkracht (meer diversiteit vraagt meer overleg en dialoog om tot gedragen standpunten te komen), maar dat dit nadeel niet opweegt tegen het voordeel, namelijk de opportuniteit tot dialoog en overleg die het platform biedt. Het blijft echter belangrijk te waken over de efficiëntie van de dialoog tussen leden, zeker als de diversiteit en dus ook verschillende mogelijke interesses en standpunten toenemen.

Afstemming met het oog op het versterken van de eigen capaciteiten, gebeurt op een vrij ‘organische’ manier. Dit betekent dat het de leden zelf zijn die dienen aan te geven waar ze mogelijkheden zien van samenwerking, samen leren en complementariteit. Voorbeelden hiervan zijn het rechtstreeks overleg tussen individuele leden onderling (vb. tussen VVOB en Plan over hun programma’s in Vietnam). Dit is meer relevant voor sommige dan voor andere leden, aangezien niet alle leden een Zuidprogramma hebben rond onderwijs. Een andere manier van afstemming en samenwerking is via de projectgroepen: sommige leden zijn erg actief in de projectgroepen, anderen willen er enkel over geïnformeerd worden terwijl weer andere leden er niet in geïnteresseerd zijn of de mogelijkheid niet hebben zich hierin te engageren. Elk lid kan in principe een projectgroep opstarten indien er voldoende interesse is bij de andere leden en het past binnen de doelstelling van Educaid.be. Deze organische manier van werken wordt wel actief gestimuleerd, ondersteund en opgevolgd door het secretariaat en de stuurgroep.

Naast overleg tussen individuele leden en de projectgroepwerking stimuleert Educaid.be ook samenwerking en afstemming tussen leden via ontmoetingsmomenten, zoals bijvoorbeeld de ledenvergadering. Op 20 oktober 2015 bijvoorbeeld organiseerde het platform een ontmoetingsmoment voor onderwijsspecialisten uit het Belgisch hoger onderwijs en academici actief in capaciteitsopbouwprojecten en actoren die binnen de Belgische ontwikkelingssamenwerking actief zijn in de onderwijssector in het Zuiden. De bijeenkomst bood inspiratie voor samenwerking tussen deze actoren door het toelichten van bestaande samenwerkingsverbanden en creëerde een ruimte waar zij mekaar konden ontmoeten en ervaringen en interesses konden uitwisselen. 72 deelnemers waren ingeschreven, waarvan meer dan de helft (46) vertegenwoordigers van hogescholen, universiteiten of koepels (VLIR/ARES).

Tussen Educaid.be en andere actoren in België

zie 2.2.1.

Tussen Educaid.be en andere actoren op internationaal niveau

De Basistekst van Educaid.be pleit niet specifiek voor overleg rond tussen Educaid.be en andere actoren op internationaal niveau, maar sluit het ook niet uit. De jaarlijkse conferentie bijvoorbeeld mikt expliciet – naast nationale deelnemers – op internationale belangstelling. Projectgroepen worden ook aangemoedigd om externe kennis aan te trekken, nationaal en/of internationaal.

In de periode 2014-2015 is Educaid.be op vlak van internationaal overleg en afstemming met andere actoren niet actief geweest. De evaluatie onthult ook dat de meningen daarover verdeeld zijn: sommige leden vinden dat Educaid.be beter eerst haar werking binnen België verder uitbouwt en consolideert vooraleer zich meer internationaal te begeven, andere leden vinden dit niet de opdracht van Educaid.be, terwijl weer andere leden dit een mogelijke en interessante toekomstpiste vinden die wel verdere exploratie vraagt. Er bestaan verschillende Europese en internationale initiatieven actief op vlak van onderwijs in het Zuiden zoals o.a. de EPN (European Education Practitioners’ Network, met VVOB als één van de oprichters), de GPE (Global Partnership for Education), the GCE (Global Campaign for Education). De vraag is hoe actief Educaid.be hierin dient te zijn of kan zijn (gezien ook haar andere activiteiten), en wat de toegevoegde waarde ervan zou (moeten) zijn. Wat op dit ogenblik al gebeurt door Educaid.be is het ontsluiten van informatie voor leden over onderwijs in het Zuiden, afkomstig van organisaties en netwerken buiten België. Deze wordt op de Facebookpagina van Educaid.be gedeeld (en de belangrijkste documenten ook op de website).

Zoals hierboven aangehaald, kan Educaid.be als kennis- en leerplatform ook experten en professionals **van binnen en buiten België samenbrengen om kennis en expertise uit te wisselen**. Dat dit ook gebeurt, illustreert bijvoorbeeld de vierde jaarlijkse Educaid.be conferentie rond “Gender mainstreaming in education – Moving beyond theory, sharing practical insights”. Deze vond plaats op 25 november 2014 en bracht 151 personen samen, waarvan ongeveer 30% Educaid.be leden en 30% internationale deelnemers (inclusief 8 internationale sprekers). Ook in het najaar van 2015 was een dergelijk evenement

gepland maar dit kon omwille van de aanslagen in Parijs en de lockdown die daarop volgde in Brussel niet doorgaan (verschoven naar 2016).

Afstemming/samenwerking over sectoren heen

De Basistekst van Educaid.be pleit voor samenspel tussen onderwijs, samenleving en economie. Onderwijs heeft naast zijn principiële vormende functie, ook een hefboomfunctie voor economische en sociale ontwikkeling – en vice versa. Daarvoor zijn afstemming en overleg tussen onderwijs en de sociaaleconomische wereld belangrijke instrumenten. Dit thema van afstemming en overleg is op zich een belangrijk thema voor de onderwijswereld. De Basistekst zelf geeft echter geen pistes voor mogelijke afstemming en overleg. Op basis van de activiteiten uitgevoerd door Educaid.be in de periode 2014-2015 stellen we vast dat de tijdelijke projectgroep GCA en de projectgroep TVET het meest hierbij in de buurt komen. De GCA projectgroep had tot doel om een samenwerking tussen leden te faciliteren bij het samenstellen van het onderdeel “onderwijs” van de GCA’s, waar ook andere thema’s aan bod komen zoals landbouw, waardig werk, gezondheid, ondernemerschap, mensenrechten, ...

De projectgroep TVET droeg actief bij aan harmonisatie door het produceren van een publicatie over de basisprincipes/voorwaarden voor een vlotte overgang van technische en beroepsvormingen naar de arbeidsmarkt.

Daarnaast vond in de periode 2014-2015 sporadisch contact plaats met het platform Be-cause Health, op de eerste plaats om op de hoogte te blijven en interessante informatie uit te wisselen, en verder ook met het platform Be-gender.

2.2.4. In welke mate maakt Educaid.be ook een link naar onderwijs binnen ontwikkelingseducatie?

Uit de evaluatie komt naar voor dat Educaid.be op dit moment niet actief is binnen ontwikkelingseducatie in België. Dit wordt ook bevestigd door de basistekst van Educaid.be, die aangeeft dat de activiteiten van het platform enkel acties betreft met een link naar het Zuiden, dus niet de ontwikkelingseducatie in het Noorden. De meningen over deze vraag of er een meer expliciete link zou moeten gemaakt worden naar ontwikkelingseducatie, zijn vrij verdeeld onder de bevroegde leden. Voor sommigen is dit niet nodig, en is het vooral belangrijk dat de focus blijft liggen op het Zuiden. Er bestaan namelijk voldoende andere initiatieven op vlak van ontwikkelingseducatie. Educaid.be gaat al ruim genoeg in haar doelstellingen en thema’s. Ontwikkelingseducatie dekt in principe alle sectoren af, dus ook onderwijs. De vrees bestaat bovendien bij sommige leden dat onderwijs op zich misschien niet meer als prioriteit zal beschouwd worden door de leden. De focus ‘ontwikkelingseducatie’ erbij nemen geeft geen toegevoegde waarde. Andere leden vinden het wel een relevante vraag en zijn van mening dat gelijke kansen in onderwijs in de toekomst niet langer gescheiden (enkel een focus in het Zuiden) zou moeten benaderd worden binnen Educaid.be.

Er zijn diverse redenen waarom deze vraag tijdens de evaluatie werd gesteld:

- Binnen de sector van ontwikkelingssamenwerking en ook ruimer is er een **vernieuwingsbeweging en zelfs transitiebeweging** bezig, te plaatsen binnen een vernieuwd denkkader rond ontwikkelingssamenwerking en de SDG. Dit mondiale denkkader laat toe om ook in de eigen samenleving een veel bredere groep van actoren aan te spreken om via nieuwe vormen van solidariteit en actie, te sleutelen aan een betere wereld.

Dit denkkader zit ook vervat in de **SDG-agenda**, waarbij de focus komt te liggen op gedeelde verantwoordelijkheid voor gedeelde problemen en dus op het creëren van verandering, in de landen van ontwikkeling en in de eigen samenleving. In het Noorden is werken aan sterkere verankering én verandering binnen de eigen samenleving voor vele organisaties een grote uitdaging. Het meer mondiale perspectief van de post 2015 SDGs plaatst vraagtekens bij de huidige N/Z opdeling, en dringt erop aan dat er ook hier individuele en collectieve acties kunnen plaatsvinden om te komen tot een meer mondiale, duurzame en solidaire samenleving.

- Het **'traditionele' model van N-Z ontwikkelingssamenwerking** staat steeds sterker onder druk door o.a. de toenemende participatie van meer verschillende actoren, door verschuivingen in financieringsstromen, door globale problemen zoals de klimaatverandering en de wereldwijde financiële crisis.
- De **strategienota rond Ontwikkelingseducatie van DGD (2012)** geeft aan dat het algemene doel is bij te dragen tot een meer rechtvaardige en solidaire wereld. Bij OE staan de Noord-Zuidrelaties centraal, en worden processen opgezet in een context van onderlinge afhankelijkheid tussen globale vraagstukken en het dagelijks leven van individuen en gemeenschappen. De strategienota van DGD spreekt ook expliciet over een hoger bewustzijn van de onderlinge afhankelijkheid tussen Noord en Zuid. De specificiteit van ontwikkelingseducatie ligt op het vlak van Noord-Zuidrelaties, op de mondiale dimensie en op de globale interdependenties.

Vanuit dit meer mondiale perspectief kan binnen Educaid.be de vraag gesteld worden hoe een meer 'mondiaal' georiënteerde ontwikkelingseducatie – specifiek bekeken vanuit onderwijs (SDG4) en vanuit meer gelijkwaardigheid in uitwisseling en samenwerking tussen N/Z partnerschappen – ertoe kan leiden dat de kwaliteit van het onderwijs in het Zuiden kan verbeteren en tegelijk het onderwijs in het noorden ook een meer mondiale en duurzame insteek krijgt op vlak van gelijke kansen.

Deze **paradigmashift** in denken (meer mondiaal en minder N/Z gericht) zou in principe mogelijk moeten zijn binnen een platform als Educaid.be, waar net de grote diversiteit zou moeten bijdragen aan creatief en open nadenken over de toekomst en het verkennen van nieuwe pistes. Concreet betekent dit een aantal mogelijke belangrijke aandachtspunten voor de toekomst. We denken daarbij onder meer aan de mogelijkheid creëren om mondiale problemen ook lokaal (bij ons) een plaats te geven en te benoemen.

Dit roept vragen op naar de toekomst: wat betekent dit vernieuwde denkkader en de SDG's voor het toekomstig programma van Educaid? Kan Educaid.be in de toekomst naast haar huidige activiteiten of via een verschuiving in prioriteiten en zonder te overlappen met andere, bestaande OE-initiatieven

- ook een ondersteunende, faciliterende, inspirerende rol spelen bij het ontsluiten van informatie over organisaties die in Noord en Zuid, vanuit een mondiaal perspectief (dus over Noord en Zuid heen), bezig zijn met gelijke kansen binnen onderwijs?
- een stimulerende rol spelen op vlak van informatie- en expertiseuitwisseling tussen leden die in het Zuiden rond gelijke kansen in onderwijs werken en niet-leden die in het Noorden op vlak van gelijke kansen onderwijs actief zijn?
- een dergelijke uitwisseling op gang trekken en tegelijk ook andere relevante actoren/sectoren hierbij betrekken vb. de migratiesector, armoedebeweging etc.?

2.2.5. Conclusies – relevantie

Educaid.be heeft de afgelopen jaren in België een stevige plaats verworven **als legitiem netwerk en gesprekspartner** rond het thema onderwijs binnen ontwikkelingssamenwerking, meer bepaald op vlak van beleidsbeïnvloeding, versterking van capaciteiten bij de leden over het kernthema en faciliteren van afstemming en samenwerking. Deze conclusie werd reeds getrokken tijdens de vorige evaluatie en kan nu opnieuw worden bevestigd. Er zijn in België geen andere platformen die het thema 'onderwijs en ontwikkelingssamenwerking' zo expliciet op de agenda zetten als Educaid.be doet. Dit maakt dat Educaid.be over dit thema een belangrijke en legitieme speler is binnen de sector ontwikkelingssamenwerking, en dit op verschillende niveaus: tussen de leden, tussen de leden en de overheid (lokaal en nationaal), tussen het platform en andere koepels, over sectoren heen.

Bovendien leggen nationale en gewestelijke overheden zoals DGD, het Departement Internationaal Vlaanderen en internationale instanties binnen ontwikkelingssamenwerking steeds meer de nadruk op Coherentie, Complementariteit en Coördinatie. Aangezien er in België geen ander platform of netwerk bestaat dat zich specifiek bezighoudt met de sector onderwijs binnen OS is de bijdrage van Educaid.be aan de drie C's – via haar werking – ook een toegevoegde waarde van het platform.

De stuurgroep vertegenwoordigt alle leden en weerspiegelt als dusdanig de **diversiteit** van het platform. Een grotere diversiteit heeft als voordeel dat een breder draagvlak voor onderwijs en ontwikkelingssamenwerking kan worden gecreëerd, maar als mogelijk nadeel dat een grotere diversiteit aan verschillende visies, de beleidsbeïnvloeding kan bemoeilijken. De evaluatie toont aan dat leden dit draagvlak belangrijk vinden, en dat dit een basis dient te zijn om geleidelijk aan te werken aan een grotere slagkracht.

Uit de evaluatie blijkt verder dat de aangesloten leden een belangrijke **meerwaarde** zien in Educaid.be, op de eerste plaats op vlak van het versterken van hun eigen capaciteiten en expertise over onderwijs binnen ontwikkelingssamenwerking, en verder ook op vlak van de bijdrage die Educaid.be kan leveren door via beleidsbeïnvloeding het thema onderwijs binnen ontwikkelingssamenwerking sterker op de agenda te zetten (zie ook onder 3. Effectiviteit). Leden zien ook een meerwaarde in een sterkere harmonisatie en samenwerking via hun aansluiting bij Educaid.be; uit de evaluatie blijkt dat dit in de praktijk niet altijd evident is.

De evaluatie toont ook aan dat deze meerwaarde niet per sé dezelfde is voor iedereen. Hoe belangrijk de meerwaarde van het platform voor leden is, is momenteel niet duidelijk: een interessante denkoefening zou zijn om na te gaan of de leden het platform zelf in stand zouden houden zonder bijkomende middelen die momenteel door de overheid verschaft worden.

De meningen zijn verdeeld bij de leden over het nut van afstemming of uitwisseling, gestimuleerd of gefaciliteerd door Educaid.be, met andere sectoren of thema's (vb.ontwikkelingseducatie, vb.onderwijs en gezondheid, ...), of met actoren buiten België. De realisatie van de visie van Educaid.be vraagt echter om een multi-actor en multi-sectoriële aanpak. Ook binnen het huidige, meer mondiale kader van de SDGs worden een multistakeholder en multisectoriële aanpak belangrijker, over Noord en Zuid heen. Tegelijkertijd blijft het belangrijk om de eigen corebusiness niet op een laag pitje te zetten of te veranderen.

De uitdaging voor de toekomst zal liggen in het zoeken naar de mate waarin het relevant en nodig is om over de eigen muren heen te kijken en een link te leggen naar andere sectoren en actoren zonder daarbij het kernthema van Educaid.be 'onderwijs binnen ontwikkelingssamenwerking' uit het oog te verliezen. In de aanloop naar het nieuwe meerjarenprogramma dienen keuzes op dit vlak te gebeuren op basis van de noden en interesses bij de aangesloten leden, in lijn met de missie en visie van het platform en rekening houdend met het veranderende OS landschap zoals eerder hierboven beschreven.

2.3. Effectiviteit

Onder effectiviteit werden een aantal subvragen opgenomen, om van daaruit te komen tot een antwoord op de vraag: in welke mate werden de drie resultaatgebieden en bijhorende indicatoren behaald?

Subvragen:

- *In welke mate is het programma op weg om de specifieke doelstelling te behalen?*
- *Zijn er ongeplande/onverwachte resultaten (positief/negatief) (2014-2015)?*
- *Ontbreken van doelstelling versterking programma's in het zuiden in het logisch kader: Waarom werd deze doelstelling niet opgenomen (cf vorig evaluatierapport)*
- *Zijn er grote verschillen tussen dit programma en het vorige (voor 2014)? Wat zijn de grootste (strategische) veranderingen tussen dit en het vorige programma (als er al zijn)?*
- *Grootste successen/failures in de loop van 2014-2015? Waarom? Wat had beter gekund?*
- *Factoren die de resultaten positief/hebben beïnvloed in de loop van 2014-2015?*

2.3.1. Algemene appreciatie van het logisch kader en de voortgang van resultaten

Opbouw logisch kader

Het logisch kader is voornamelijk opgebouwd rond het eerste niveau van gewenste verandering, zoals visueel voorgesteld onder punt 2.1, en gericht op een sterkere samenwerking tussen de leden met het oog op capaciteitsversterking van de leden en het opnemen van hun rol in beleidsvorming. Dit eerste niveau van verandering komt in het logisch kader terug als de specifieke doelstelling. Dit is ook het niveau waar Educaid.be zelf invloed op kan uitoefenen via haar activiteiten.

Wanneer we dit logisch kader naast de basistekst van Educaid.be leggen, dan merken we dat het logisch kader geen verwijzing bevat naar doelstelling 1 in de basistekst nl. *“de kwaliteit van onze programma’s in het Zuiden verbeteren: wat ieder van ons er doet wint aan zinvolheid (relevantie), effectiviteit en efficiëntie en is duurzamer”*. Daar werden ook geen indicatoren voor ontwikkeld.

De algemene doelstelling in de basistekst van Educaid.be, die gericht is op het verhogen van de gelijke onderwijskansen in het Zuiden, werd ook niet opgenomen in het logisch kader van Educaid.be. Dat betekent dat de doelstellingen van Educaid.be waar ze zelf geen invloed op kan uitoefenen niet terugkomen in het logisch kader.

Een bevraging van de leden geeft aan dat de doelstelling met betrekking tot kwaliteitsverbetering van onderwijs in het Zuiden nochtans erg belangrijk is, maar eerder als finale doelstelling. Deze is dus effectief van een andere, ‘hogere’ orde dan de specifieke doelstelling in het logisch kader. In deze zin is het dus te begrijpen dat deze doelstelling niet opgenomen werd in het logisch kader.

Daardoor is het echter niet helemaal juist om in de basistekst het verbeteren van de kwaliteit van onderwijs in het Zuiden op eenzelfde niveau als de andere drie doelstellingen te vermelden (de andere drie zijn gericht op capaciteitsversterking van de leden, het komen tot meer synergie en complementariteit op het terrein, en bijdragen aan beleidsvorming). De basistekst doet nu vermoeden dat Educaid.be ook activiteiten ontwikkelt die rechtstreeks gericht zijn op een verhoging van kwaliteit van onderwijs in het Zuiden, wat niet zo is. Educaid.be wil hier aan bijdragen door er op een indirecte manier aan te werken via de realisatie van de andere drie doelstellingen in de basistekst. Deze drie doelstellingen komen ook terug in de specifieke doelstelling en de resultaatgebieden in het logisch kader.

Daarnaast werd nog een ander resultaatgebied in het logisch kader opgenomen dat meer gericht is op het versterken van Educaid.be op zich, wat belangrijk is en een basisvereiste om de realisatie van de andere resultaten en specifieke doelstelling mogelijk te maken.

Algemene appreciatie voortgang resultaten 2014-2015

Wanneer we het logisch kader 2014-2016 als vertrekpunt nemen, dan kunnen we stellen dat op het einde van 2015 praktisch alle vooropgestelde resultaten behaald zijn die tot eind 2015 gepland waren (zie bijlage 2 voor een samenvatting van de belangrijkste realisaties in 2014-2015).

Een belangrijke vaststelling is dat het logisch kader een indicatie geeft over de voortgang van resultaten van het platform, maar dat het via dit kader bijna niet mogelijk is om de dynamiek van het platform te vatten. De samenwerking en uitwisseling tussen leden leidt tot 1+1 = 3, wat niet uit te drukken is in een logisch kader of indicatoren.

Eind 2015 organiseerde het secretariaat van Educaid.be een online bevraging onder de leden. De enquête werd verstuurd naar 110 personen, hiervan vulden 31 personen de enquête in. Dit komt overeen met een respons rate van ongeveer een derde van de leden. De respondenten vertegenwoordigden voor 97% een organisatie, slechts één individueel lid beantwoordde de enquête. (zie fig.2 hieronder):

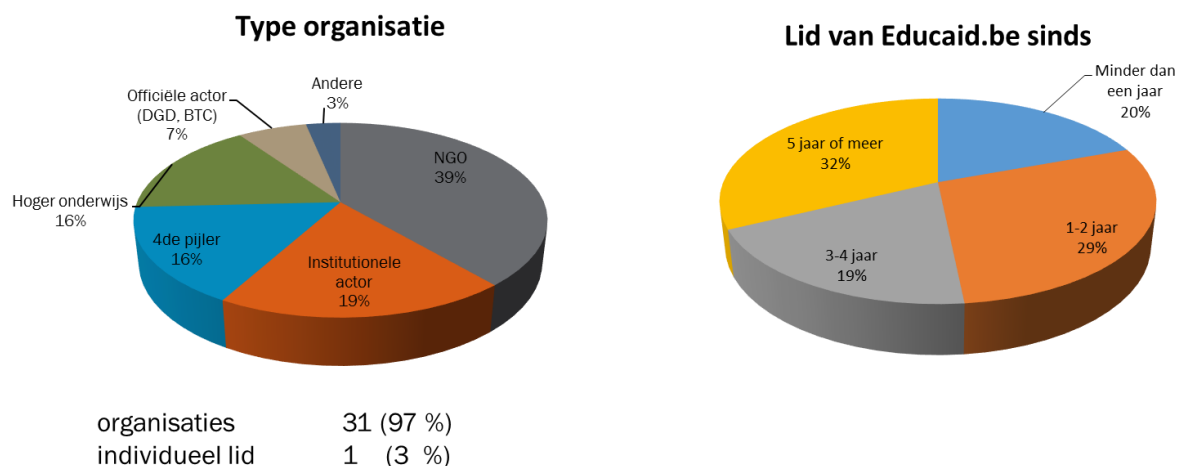

Fig.2: Profiel respondenten online ledenbevraging (bron: Educaid.be)

Op basis van de enquête vindt gemiddeld 70% van de respondenten dat er een goede vooruitgang is op vlak van de behaalde resultaten (iets minder voor verbetering Z-werking). Meer dan de helft van de respondenten vindt dat ze actief hebben bijgedragen tot de resultaten tot nu toe behaald. Tegelijkertijd echter geven minder dan de helft van de respondenten aan dat ze hebben bijgedragen aan het invullen van de verwachtingen ten aanzien van de doelstellingen, behalve in geval van kennis en expertise delen (61%), t.a.v. de andere 3 doelstellingen. Voor meer gedetailleerde resultaten, zie bijlage 2.

Onverwachte of onvoorziene resultaten konden niet worden vastgesteld op niveau van Educaid.be. Individuele leden gaven wel voorbeelden van wat zij ervaren als onverwacht resultaat:

- 4^e pijlers: Formele contacten leidden soms tot onverwachte mogelijkheden vb. het vinden van stageplaatsen via een ontmoetingsmoment.
- Het proces met betrekking tot de GCA was onverwacht. Men is tevreden over het resultaat hier.
- Het succes van de gender vorming

Transversale thema's

Gender

Het 2014 jaarverslag van Educaid.be geeft aan dat gender een wezenlijk onderdeel is van de werking van Educaid.be. Het is een belangrijk uitgangspunt in de gemeenschappelijke visie van het platform, dat vertaald wordt in nota's en beleid. Dit blijkt ook uit het feit dat in 2014 een projectgroep "Gender en onderwijs" werd opgericht (zie verder hieronder), waar ook andere leden uitgenodigd werden op initiatieven rond gender thema's (vorming, toelichting gender evaluatie DGD), en uit de organisatie van de jaarlijkse conferentie 2014 rond het thema gender mainstreaming in onderwijs. Ook voor het programma van de jaarlijkse conferentie 2015 was er aandacht voor het uitnodigen van vrouwelijke sprekers en was er een spreker die specifiek het thema empowerment van meisjes binnen en door onderwijs zou toelichten (Camfed, Campaign for female education).

Ook in andere projectgroepen werd aandacht besteed aan de promotie van gendergelijkheid (bv. TVET publicatie). Verder benadrukte Educaid.be in haar nota's en aanbevelingen voor de Belgische ontwikkelingssamenwerking

- het belang van onderwijs voor mensenrechten en fundamentele waarden in de samenleving, inclusief vrouwenrechten en de strijd tegen ongelijkheid.
- dat onderwijs leidt tot meer gendergelijkheid, met een impact op het inkomen en de jaarlijkse economische groei per hoofd van de bevolking.
- het cruciale belang verder te gaan dan enkel de gelijke deelname aan het onderwijs (parity), maar ook te streven naar 'equity' in de leerresultaten, slaagcijfers en de mate waarin onderwijs ook leidt tot een betere positie van kwetsbare groepen in de maatschappij ('transformative education').
- het belang van seksuele en relationele vorming in het onderwijs en de rol die het onderwijs speelt in het realiseren van seksuele en reproductieve rechten van meisjes en jongens, vrouwen en mannen.

Wat de werking van Educaid.be betreft, kan worden vastgesteld dat er binnen de stuurgroep en projectgroepen een evenwichtige verdeling en participatie is tussen mannen-vrouwen.

Milieu

Hoewel milieu als transversaal thema vermeld is in het MJP, en de nota met aanbevelingen door Educaid.be op vlak van onderwijs en vorming binnen ontwikkelingssamenwerking gewag maakt van de rol van onderwijs en vorming in het sensibiliseren rond de gevolgen van de globalisering, meer in het bijzonder ook de gewijzigde klimatologische omstandigheden, werden er rond dit thema binnen 2014-2015 geen expliciete activiteiten georganiseerd. Tijdens de ledenvergadering begin 2016 is wel aangegeven dat er interesse bestaat om een projectgroep op te starten rond milieu, gekoppeld aan onderwijs.

Beïnvloedende factoren en geleerde lessen

Factoren die de resultaten positief/negatief hebben beïnvloed tijdens 2014-2015:

- **Diversiteit:** dit is positief omwille van het creëren van een breed draagvlak. Tegelijk kan dit negatief zijn als men er niet in slaagt tot gemeenschappelijke punten voor (beleids)overleg te komen. Het vraagt veel energie en tijd. De diversiteit aan leden stelt bij sommige leden ook de vraag over de manier waarop beleidsbeïnvloeding best dient te gebeuren, aangezien 'harde lobby' naar de overheid toe moeilijk is met diezelfde overheid als lid, en vinden dan ook dat standpunten beter via 'zachte lobby' (i.e. dialoog en overleg) tot stand dient te komen, wat in de praktijk ook gebeurt. Niemand stelt echter het lidmaatschap van DGD in vraag, aangezien de toegevoegde waarde als groot wordt beschouwd.
- **Perceptie of beeldvorming** over Educaid.be: externen hebben niet altijd een volledig of correct beeld over Educaid, of de perceptie is nogal kortzichtig. Dit kan mogelijke uitwisseling van informatie in de weg staan. Voorbeelden van verschillende percepties zijn:
  - Educaid.be wordt via VVOB/APEFE gefinancierd. VVOB/APEFE wordt door sommigen gepercipieerd als een 'verlengstuk van de overheid' wat de werking van Educaid.be enigszins 'kleurt',
  - 'Educaid.be is geen NGO en kan dus geen thematische feedback geven over...'
  - 'Men kan toch geen beleidsbeïnvloeding doen bij een overheid waar men ook financiële steun van krijgt'.
- **Tijd:** leden werken vrijwillig en kunnen zich niet altijd even gemakkelijk vrijmaken voor activiteiten. Degenen die professioneel werken rond onderwijs/ontwikkelingssamenwerking kunnen dit iets makkelijker dan vb. mensen die overdag nog een andere job hebben (vb. 4de pijlers).
- Het feit dat de projectgroepen met een duidelijk **activiteitenplan** werkten in 2014-2015, waardoor er een focus was en prioriteiten werden gelegd was een grote verbetering ten opzichte van voorheen.

Het hoge aantal bijeenkomsten, een 12 tal in 2014 en een 20-tal in 2015 tonen ook de positieve dynamiek van de projectgroepen.³

- Bepaalde **hervormingen** in de werking van het platform (projectgroepen, deelname 4de pijler organisaties aan Stuurgroep, organisatie van een Ledenvergadering) hebben positief bijgedragen aan een verduidelijking van de mandaten en de draagvlakverbreding van het platform.
- Een steeds **complexere context** (sector ontwikkelingssamenwerking die in transitie is, minder subsidies, verschuiving beleidsspeerpunten). Uit de evaluatie blijkt dat veranderingen binnen de sector nu reeds gevoeld worden, en de vrees bestaat dat dit nog zal toenemen. Concreet betekenen besparingen in de sector ontwikkelingssamenwerking minder middelen voor leden (financieel, personeel) wat kan leiden tot een **verschuiving in prioriteiten en engagement** ten aanzien van Educaid.be. Dit wordt ook vermeld als risico in het MJP.
- Er is op dit moment ook veel bezorgdheid over het **eventueel wegvallen van de sectorbenadering binnen ontwikkelingssamenwerking** aangezien dit de beleidsbeïnvloeding sterk zal bemoeilijken.

Belangrijke lessen die uit de activiteiten en behaalde resultaten kunnen getrokken worden⁴:

- Het organiseren van **vorming** (rond gender) is door de leden positief onthaald. Dit zou ook voor andere thema's kunnen overwogen worden.
- De **jaarlijkse conferentie** die een stijgend aantal geïnteresseerden uit binnen-en buitenland aantrekt toont aan dat Educaid.be beter bekend geraakt en dat ook de kwaliteit van haar initiatieven positief wordt ervaren.
- Het aantal vergaderingen van de **projectgroepen** is toegenomen met een consistent deelnemersaantal (iets afgenomen in 2015): werken met een concreet jaarplan werpt vruchten af.
- Deelname aan vergaderingen van projectgroepen is sterk gelinkt aan de drukke agenda's van de leden, en is niet altijd een indicatie van hun betrokkenheid. Zo is de deelname aan de vergadering van de TVET projectgroep, bijvoorbeeld, relatief laag (61 %) terwijl de leden nochtans sterk betrokken zijn in en gemotiveerd zijn voor de productie van een gezamenlijke publicatie. Om een realistische weergave van de deelname aan de projectgroepen te behouden, zal nog duidelijker een onderscheid worden gemaakt tussen de 'actieve' en de meer 'passieve' leden. Deze laatsten geven duidelijk aan wel op de hoogte te willen blijven maar, om diverse redenen, niet aan de vergaderingen te kunnen deelnemen.
- De **ledenvergadering** van 2014 en 2015 bracht slechts +- 40% van de aangesloten leden op de been. De ledenvergadering is bedoeld om terug te blikken op de activiteiten van het voorbije jaar en vooruit te blikken op het komende jaar. Nieuwe leden worden voorgesteld. Tevens is het een netwerkmoment tussen de leden. De relatief lage opkomst doet vermoeden dat nog niet alle leden overtuigd zijn van het nut of toegevoegde waarde van dit evenement, en/of er misschien dient gezocht te worden naar manieren om dit ontmoetings-en uitwisselmoment nog aantrekkelijker te maken.
- Uit de werking van de projectgroepen, de interviews en verslagen blijkt dat de **permanente dialoog met DGD** belangrijk is en resultaten af werpt. Tegelijk wordt aangegeven dat verdere initiatieven gepland dienen te worden om een nog bredere bekendheid van het platform binnen DGD te bewerkstelligen. Er wordt vanuit gegaan dat een bredere bekendheid van het platform binnen DGD een meerwaarde zal hebben voor de werking van het platform.

---

³ Ref. Jaarverslagen Educaid.be 2014 en 2015

⁴ Id., en op basis van interviews

- Activiteiten zoals de bijeenkomst met **parlementairen** worden belangrijk en als nuttig ervaren. Evenwel zal ook dit soort activiteiten herhaald dienen te worden om effecten te bekomen en behouden op langere termijn.

2.3.2. Leden werken samen, delen actief hun expertise en integreren externe expertise rond kwaliteitsvol onderwijs in ontwikkelingsamenwerking

Tijdens 2014-2015 waren vijf projectgroepen actief (bi en multi, TVET en gender zijn nog steeds actief anno 2016):

Projectgroep	# bijeenkomsten 2014-2015	# Leden
TVET	7	13 organisaties
Bi-multilaterale OS	7	10 organisaties en 1 individueel lid
Gender	8	11 organisaties
GCA	3	10 organisaties
Hoger onderwijs	5	9 organisaties

De projectgroepen ontstaan 'organisch' en zijn dus geen verplichting: leden van Educaid.be kunnen hun interesse om een projectgroep rond een thema op te richten kenbaar maken via het secretariaat. Indien er voldoende interesse is bij een minimum aantal andere leden dan kan de projectgroep van start gaan, na goedkeuring door de Stuurgroep. Criteria voor de werking en samenstelling zijn beschreven in het intern reglement van Educaid.be dat op de website van Educaid.be te vinden is.

De werkgroep TVET werd reeds in 2011 opgericht. In juni 2014 werd een nieuwe werkplanning opgesteld. De afgelopen periode was het belangrijkste doel van de projectgroep om een didactische conceptnota te produceren over de basisprincipes die belangrijk zijn indien men wil dat opleidingsprogramma's daadwerkelijk leiden tot een duurzame verbetering van de inzetbaarheid in de arbeidsmarkt. Een publicatie zal geproduceerd worden met voor elk basisprincipe een methodologische synthese, een concreet terreinvoorbeeld en een bibliografie. De publicatie zal tijdens een publiek event voorgesteld worden (voorzien in de loop van 2016). Het aantal leden dat effectief deelnam aan bijeenkomsten is de afgelopen twee jaar geleidelijk aan gedaald, de inzet vertaalde zich echter wel in de bijdragen aan de publicatie. Het aantal leden dat geïnteresseerd is om informatie over de projectgroep te ontvangen blijft constant.

De projectgroep **onderwijs in de bi-en multilaterale samenwerking** heeft tot doel het opvolgen van het Belgisch beleid inzake onderwijs en de officiële (bi- en multilaterale) ontwikkelingsamenwerking. Het is de enige projectgroep van waaruit tijdens 2014-2015 initiatieven voortvloeiden op vlak van beleidsbeïnvloeding. Belangrijke realisaties in 2014-2015:

- Ter inspiratie van de Belgische onderhandelaars over een toekomstig SDG kader formuleerde Educaid.be enkele krachtlijnen met betrekking tot de passages en voorgestelde doelstellingen over het thema onderwijs zoals die zijn opgenomen in het Rapport van de Open Working Group (OWG) en het Syntheserapport van de Secretaris Generaal van de VN.
- een onderhoud met het Kabinet Ontwikkelingsamenwerking (januari 2015) om de speerpunten van de werking van Educaid.be toe te lichten, en te pleiten voor het opnemen van bijkomend onderzoek van de onderwijssector in de richtlijnen m.b.t. de opstelling van de Samenwerkingsprogramma's van de bilaterale samenwerking.
- Opstellen van aanbevelingen over het coderen van ODA voor onderwijs
- Een meeting met parlementairen om het Belgisch OS beleid rond onderwijs onder de aandacht te brengen inclusief een overzicht van de aanbevelingen geformuleerd door Educaid.be

De projectgroep **gender** werd opgericht in juni 2014. De bedoeling van deze werkgroep was dat er heel concreet rond dit thema gewerkt zou worden: gender in de praktijk dus, niet (enkel) de theorie. Deze projectgroep bereidde in 2014 Educaid.be de conferentie "Gender mainstreaming in Education" voor. In de loop van 2015 werd er vorming rond gender indicatoren georganiseerd voor de leden van de projectgroep en voor de leden van Educaid.be (in tweede instantie). Verder werd gender binnen OS opgevolgd (voor de link met onderwijs) en zijn er contacten geweest met BE-gender hieromtrent.

Binnen het kader van de gemeenschappelijke contextanalyses die door DGD werden geïnitieerd in 2015 werd een **projectgroep GCA** opgericht, met als doel de sector onderwijs in de GCA prominent aan bod te laten komen, ofwel als aparte contextanalyse, ofwel als volwaardig hoofdstuk binnen de

algemene analyse. Er kwam geen aparte GCA onderwijs maar wel heeft de werkgroep getracht via de subleads om het thema onderwijs voldoende aan bod te laten komen binnen de landen GCAs.

De projectgroep **hogere onderwijs** bestond uit 9 organisaties, waarvan niet enkel universiteiten en hogescholen en hun koepels maar ook andere organisaties deel van uitmaakten (vb. VVOB, Plan België). Door de projectgroep werd een ontmoetingsdag georganiseerd tussen Belgische universiteiten/hogescholen en ontwikkelingsactoren met als doel te komen tot synergie en samenwerking. Hoewel de dag op zich positief beoordeeld werd, kwamen er verder geen concrete initiatieven tot stand. De projectgroep hield eind 2015 op te bestaan aangezien er geen perspectieven voor samenwerking meer werden gezien (op dat moment).

Voorbeelden van successen, gelinkt aan de werking van de projectgroepen

Tijdens deze evaluatie werden **2 projectgroepen bevestigd** over de werking, resultaten en tevredenheid over de projectgroep (TVET en bi-multi). Algemeen waren de leden erg tevreden over de interne samenwerking binnen de werkgroep. **Voorbeelden van successen** konden worden gelinkt aan enerzijds de thema's waarrond gewerkt werd, anderszijds aan de werking van de projectgroepen zelf bijvoorbeeld:

- Gezamenlijke leermomenten zoals de jaarlijkse conferentie in 2014: meer dan 150 deelnemers, goede sprekers, uitgebalanceerd, goede communicatie daaromtrent
- De oefening rond de GCA (als aanloop naar het volgende meerjarenprogramma gefinancierd door DGD): *'via de subleads in de verschillende landen hebben we onderwijs een plek kunnen geven in de GCAs en is het niet in het 'verdomhoekje' geraakt'*
- TVET publicatie die in 2016 afgewerkt wordt; volgens de leden zal dit een instrument zijn waar inspiratie uit kan gehaald worden
- Vorming georganiseerd binnen de projectgroep gender
- Belang van de aanwezigheid DGD in de bi-multi projectgroep
- Infoutwisseling, delen van info en uitwisseling van goede praktijken
- Er is een opgebouwd werkkader; het hebben van een kader is essentieel
- De bi-multi projectgroep heeft positieve resultaten geboekt vb. de codering van de ODA op vlak van onderwijs is dankzij Educaid.be gecorrigeerd waardoor kon worden aangetoond dat wel degelijk investeringen in onderwijs nodig zijn (statistieken wezen onterecht investeringen in beurzen toe aan de sector onderwijs)
- Sessie met de parlementairen was een goede oefening om de bestaande nota met aanbevelingen (cf. aanbevelingen naar aanleiding van de verkiezingen in 2012) te herzien. Het is wel belangrijk hier nog opvolging aan te geven.
- Als we het eens worden over iets dan heeft dit een grote sterkte naar beleidsbeïnvloeding toe
- Samenwerking tussen leden wordt positief ervaren
- De samenwerking met DGD is veel verbeterd

- Luisteren naar verschillende visies
- Belangrijk om een ‘trekker’ te hebben in de projectgroepen: de trekker trekt op inhoud, het secretariaat ondersteunt via facilitatie, het maken van linken met andere activiteiten van Educaid.be, van projectgroepen
- Men is over de ganse lijn positief over de werking van het secretariaat van Educaid.be bijvoorbeeld:
  - Het secretariaat zorgt voor een goede infodoorstroming
  - Het secretariaat staat open voor alle suggesties, heeft sensibiliteit om rekening te houden met ieder lid
- Verder werd de Basistekst van Educaid.be ook als een algemeen succes genoemd.

2.3.3. Educaid.be is een actieve gesprekspartner van de overheid bij de beleidsvorming rond onderwijs en ontwikkelingssamenwerking

Zie ook bijlage 2 en onder 2.2.1. (relevantie)

Uit de evaluatie blijkt, op basis van de jaarverslagen 2014 en 2015 en de gesprekken, dat Educaid.be de afgelopen jaren verschillende initiatieven heeft ondernomen om onderwijs binnen ontwikkelingssamenwerking onder de aandacht te brengen. De nota met aanbevelingen voor de overheid over onderwijs binnen ontwikkelingssamenwerking dateert reeds van 2012, maar de afgelopen periode werd gewerkt om deze te actualiseren. Educaid.be heeft kunnen vaststellen – via toespraken van de overheid, beleidsnota rond onderwijs, uitnodigingen van DGD etc – dat de inspanningen ook resultaat hebben opgeleverd, en dat er rekening werd gehouden met de standpunten van Educaid.be aangaande onderwijs in het ontwikkelingsbeleid. Opdat de inspanningen ook blijvend resultaat zouden hebben, is het evenwel belangrijk dat inspanningen naar de overheid toe op regelmatige basis dienen herhaald te worden.

Naar de toekomst toe is het niet duidelijk in welke mate onderwijs een prioritair of apart beleidsdomein zal blijven. Educaid.be zal hier in samenwerking en in overleg met haar leden ongetwijfeld inspanningen rond verrichten maar de beslissing wordt uiteindelijk op overheidsniveau genomen.

2.3.4. Conclusies – effectiviteit

De evaluatie toont aan dat men op de goede weg zit om de vooropgestelde resultaten binnen het programma 2014-2016 te halen, zowel op vlak van inhoudelijke resultaten als op vlak van het tussentijds resultaat dat meer gericht is op de uitbouw en versterking van het platform zelf (zie ook onder efficiëntie). Het transversale thema gender equity kwam ruimschoots aan bod tijdens 2014 en 2015 met positieve resultaten. Rond het thema milieu werd niet gewerkt; er is wel interesse om een projectgroep rond milieu en onderwijs op te starten (in 2016).

Belangrijk is om naast de voortgang van de resultaten ook oog te hebben voor de positieve dynamiek van het platform als dusdanig, aangezien dit moeilijk weergegeven kan worden via een logisch kader of indicatoren.

Voorts is het begrijpelijk dat de versterking van de kwaliteit van de programma’s in het Zuiden niet als doelstelling in het meerjarenprogramma 2014-2016 opgenomen zit. Dit is een doelstelling die Educaid.be als platform moeilijk zelf kan waarmaken aangezien de verantwoordelijkheid hiervoor bij de leden zelf ligt. Aan de andere kant is dit wel een doelstelling die in de Basistekst van Educaid.be is opgenomen, naast de doelstellingen die gericht zijn capaciteitsversterking, beleidsvorming en het zoeken naar synergie en complementariteit. Hierdoor lijkt het – op basis van de basistekst – alsof Educaid.be zelf ook direct bijdraagt aan het versterken van de kwaliteit van onderwijs in het Zuiden, wat niet zo is. De versterking van kwaliteit van onderwijs in het Zuiden vindt op een indirecte manier plaats via de andere drie eerder vermelde doelstellingen.

Verwachtingen die leden hadden bij aansluiting omtrent de doelstellingen en vooropgestelde resultaten, zijn effectief en in hoge mate ingelost voor wat betreft kennisdeling en expertiseverhoging op niveau van de leden, en in zekere mate op vlak van beleidsbeïnvloeding. Verwachtingen die leden koesterden op vlak van samenwerking en verbetering van de kwaliteit van Zuid-programma's blijven nog te weinig beantwoord (volgens de enquête). De discrepantie tussen de mate waarin leden vinden dat ze bijdragen aan de behaalde resultaten en aan het inlossen van de verwachtingen (behalve in geval van kennisdeling/expertiseverhoging), kan erop wijzen dat men een ander idee heeft over de verwachtingen dan over de behaalde resultaten waaraan men heeft bijgedragen.

2.4. Efficiëntie

2.4.1. In welke mate bevordert de structuur/werking van het platform/secretariaat de capaciteitsversterking? De beleidsbeïnvloeding? De samenwerking tussen leden?

Subvragen:

- *Is de structuur van het platform efficiënt?*
- *Is de dagelijkse werking van het platform efficiënt (secretariaat, coördinatie)?*
- *In vergelijking met voor 2014, ziet men een (positieve) evolutie op vlak van werking van het secretariaat? Projectgroepen? Stuurgroep? Ledenvergadering? Waarom (niet)?*
- *Heeft men rekening gehouden met de aanbevelingen van de evaluatie op dit vlak (vb. meer doel/resultaatgericht werken, met agenda; leden dienen meer eigenaar te zijn van het platform en een meer actieve rol te nemen in de werking; experimenteren met andere methodieken zoals intervisie): indien niet, waarom niet?*
- *Worden lessen getrokken uit de werking van het platform en wordt dit ook gedeeld met de rest van de andere leden? Welke 'leerstrategie' hanteert men?*
- *Enige evolutie op dit vlak in vergelijking met voor 2014?*
- *Factoren die dit verhinderd/bevordert hebben (in de loop van 2014-2015)?*
- *Wat functioneerde goed? minder goed? Wat kon beter?*
- *Sterktes/zwaktes van de huidige organen? Hoe nuttig/efficiënt zijn ze?*
- *Wat is er nodig opdat de efficiëntie (nog) kan verbeterd worden?*

Organisatiestructuur van Educaid.be

Educaid.be is een feitelijk netwerk (zonder juridische structuur) bestaande uit 45 aangesloten leden⁵ (zie onder 1. Introductie). De leden zijn tegelijkertijd ook de directe doelgroep van Educaid.be. Alle organisatietypes zijn vertegenwoordigd in de Stuurgroep die de werking van Educaid.be aanstuurt en opvolgt. Het secretariaat bestaat uit 1 FTE en volgt de dagdagelijkse werking van het platform op. Dit betekent het voeren van alle administratie, het opvolgen en bijwonen van de projectgroepen, het informeren van de stuurgroep, het organiseren van conferenties en andere activiteiten, communicatie, etc.

Hoewel de leden in principe het platform dragen en verantwoordelijk zijn voor de inhoud en dynamiek van het platform, speelt het secretariaat een cruciale rol in het goed functioneren van het platform. De inhoudelijke invulling van het platform gebeurt vooral via de thematische projectgroepen, de jaarlijkse conferentie, en informele overlegmomenten tussen leden (vb. bij het zoeken naar synergie en complementariteit).

⁵ Ref. Jaarverslag Educaid.be, 2015.

In vergelijking met het vorige MJP (2011-2013) hebben een aantal veranderingen sinds 2014 positief bijgedragen tot meer efficiëntie (zie hieronder per werkorgaan). Uit het jaarverslag 2014 en de gesprekken blijkt dat 2014 een scharniermoment was voor Educaid.be op vlak van werking en structuur: er werden 5 thematische projectgroepen en een ledenvergadering opgericht, de vertegenwoordiging van de leden in de stuurgroep werd uitgebreid met de 4de pijler initiatieven. Ook was er een personeelwissel: beide halftijdse krachten namen eind 2013 ontslag, een nieuwe (voltijdse) coördinator ging eind april 2014 aan de slag.

Op het moment van de evaluatie kan algemeen gesteld worden dat de werking van het platform vrij geolied en performant verloopt. Er zijn nog enkele aandachtspunten waaraan gewerkt kan worden om de efficiëntie te verbeteren:

Het secretariaat:

Plus:

- 1 FTE wat efficiënter werkt dan 2 0,5 FTE op 2 verschillende locaties
- Een faciliterende/ondersteunende rol voor het secretariaat, waarbij het eigenaarschap blijft liggen bij de leden zelf maar de voortgang van activiteiten en resultaten continu gemonitord, ondersteund wordt door het secretariaat
- Logistieke en coördinerende ondersteuning van de stuurgroep en werkgroepen door het secretariaat vb. ondersteuning bij opmaken agenda, verslaggeving, etc.
- Sensibiliserende rol van het secretariaat naar de leden toe (vb. nakomen gemaakte afspraken, ...)

Min:

- Werken op twee standplaatsen (VVOB/APEFE) verhoogt de nabijheid bij de organisaties die Educaid.be ondersteunen maar is niet altijd even efficiënt en vraagt een goede interne organisatie van het werk (wat over het algemeen ook wel lukt).

Stuurgroep:

Plus:

- De PG worden centraal opgevolgd
- Vertegenwoordiging van alle typen ledenorganisaties binnen de stuurgroep
- Duidelijke agenda en verslaggeving
- Stuurgroep wordt nauw opgevolgd en gestimuleerd door het secretariaat
- Goed voorbereide vergaderingen en deze verlopen vlot
- Openheid secretariaat voor vragen en suggesties
- Secretariaat bewaart het overzicht

Min:

- Infodoorstroming van besluiten naar de leden is volgens sommige leden niet erg duidelijk. De verslagen van de stuurgroep worden echter op de website van Educaid.be geplaatst. Daarnaast is er ook de driemaandelijke nieuwsbrief. Het is mogelijk dat niet alle leden hier voldoende weet van hebben of de moeite doen om de beschikbare informatie door te nemen.

Ledenvergadering:

Plus:

- Enige jaarlijkse netwerkmoment voor de leden van Educaid.be dat niet gebonden is aan een thema, maar wel de mogelijkheid biedt om meer zicht te krijgen op de algemene werking van Educaid.be
- Ideaal moment om de leden beter te leren kennen, zowel oude als nieuwe

Min:

- Voor sommige leden is het onvoldoende duidelijk wat de toegevoegde waarde van de ledenvergadering is
- Het voorstellen van de algemene jaarlijkse werking van het afgelopen jaar en pistes voor het komende jaar is blijkbaar onvoldoende reden voor een aantal leden om naar de ledenvergadering te komen

Projectgroepen:

Plus:

- Het opmaken van een planning met duidelijk vooropgestelde doelen en resultaten voor elke projectwerkgroep werkt duidelijk efficiënter dan voorheen
- Werkgroepen met een thematische focus werken beter dan georganiseerd per subsector
- Een goede coördinatie en opvolging (door trekker/secretariaat)
- De leden zijn experts in de onderwijssector. Hun inzet is echter vrijwillig, wat tijdsinvestering niet altijd makkelijk maakt.
- Organische dynamiek: als er te weinig interesse is of te weinig concreet dan gaat het niet verder vb. werkgroep hoger onderwijs
- Het resultaat van de PG is een resultaat dat enkel via de PG kan behaald worden; alleen kan men hetzelfde resultaat niet bereiken;
- Men kan via de PG even afstand kan nemen van de dagdagelijkse praktijk. Men gaat op een meer objectieve manier conceptualiseren, via reflectie en analyse van de eigen ervaringen;
- Even belangrijk zijn de informele contacten, vooral voor 4de pijlers die elkaar minder dan sommige andere organisaties zoals NGOs zien.
- Het proces is minstens even belangrijk als de resultaten. De procesmatige aanpak vraagt tijd maar zorgt voor een sterker draagvlak en eigenaarschap voor de resultaten van de projectgroepen.

Min:

- Mensen doen het werk vrijwillig: niet evident hen aan te spreken op gemaakte afspraken
- Werken via werkgroepen gaat niet snel, processen gaan vaak trager dan de vooropgestelde timing, maar de werking blijft wel +/- constant
- Algemeen is het een groot nadeel dat de inbreng afhangt van de mogelijkheden van de leden. Soms is er te weinig capaciteit bij de leden om goed te kunnen deelnemen aan de projectgroepen
- Men verwacht veel van de grotere organisaties maar dat is niet evident
- Soms te korte deadlines
- Eigenaarschap dat bij de leden ligt is tegelijk de sterkte en zwakte van het platform vb. als iemand trekker is en deze gaat weg bij zijn/haar organisatie dan verdwijnt deze ook uit Educaid.be/projectwerkgroep waar hij/zij actief was. Tot nu toe is dit nog geen probleem geweest
- Tijdsinvestering wordt als een minpunt beschouwd voor de projectgroepwerking (maar tegelijk gecompenseerd door de voordelen van procesmatig werken, zie boven).

Factoren die de efficiëntie (en effectiviteit) van de projectgroepen bevorderen

- Goede infodoorstroming naar aangesloten leden
- Het concreet toewerken naar een resultaat dat vooropgesteld wordt. Dit is een belangrijke aanbeveling uit vorige evaluatie die in praktijk werd gebracht
- Het samenkomen doet samen creëren. Dit werkt ook omgekeerd namelijk dat men via de PG nieuwe inzichten verwerft die men in de eigen praktijk gaat toepassen. Men gaat bepaalde zaken terug in vraag stellen
- Belangrijk is ook te kijken naar wat er buiten de PG gebeurt; de input door leden gebeurt niet enkel tijdens de meetings maar ook vanop afstand via e-mail

- Belangrijk is – zelfs al maakt men onderscheid via actieve en passieve leden – om de bijdragen of participatie van leden niet ‘gelijk te wegen’, aangezien de context van de leden heel divers kan zijn vb. een leraar kan overdag in professionele tijd niet zo gemakkelijk deelnemen aan een PG meeting in vergelijking met iemand die ook al professioneel met het thema bezig is binnen zijn/haar organisatie. Het is belangrijk met deze diversiteit rekening te houden en dit ook te waarderen
- Niet belangrijk is te kijken naar wie doet wat en is alle inbreng wel ‘gelijk verdeeld’, maar wel dat iedereen de mogelijkheid krijgt om bij te dragen. Dit werkt motiverend
- Belangrijk aan de aanpak binnen een PG is dat er geen monopolie is door één of enkele leden. Elke bijdrage wordt gevaloriseerd
- Belangrijke voorwaarde is dat er voldoende interesse is bij aangesloten leden en dat de interesse in een concreet vooropgesteld resultaat kan vertaald worden, anders werkt het niet
- Het secretariaat kan wel zaken coördineren, stimuleren maar kan en mag het ‘niet in de plaats doen’ van de aangesloten leden
- Niet belangrijk is het aantal leden van een groep, wel de dynamiek in de groep
- Doel van de PG is dat de leden uiteindelijk performanter worden op het terrein
- Het is geen club d’amis, men werkt professioneel
- In de PG kan men leren van elkaar op een systematische manier met actoren die in hetzelfde thema geïnteresseerd zijn.

2.4.2. Zijn de resultaten van de projecten en de zichtbaarheid ervan in verhouding met de ingezette middelen (periode 2014-2015)?

Budget

Het MJP 2014-2016 geeft aan dat ongeveer 80% van het budget gepland was voor personeel, meer bepaald naar de bekostiging van een halftijds coördinator en een halftijdse medewerker communicatie en ondersteuning. Het grootste deel van het budget was voorzien voor personele middelen voor facilitatie en ondersteuning van het platform via bijvoorbeeld organisatie van conferenties en studiedagen, coördinerende rol naar formulieren van beleidsadvies en communicatie. 16% van het budget was voorzien voor vorming, meer bepaald kosten voor de organisatie van seminaries, congressen en studiedagen (zaalhuur, catering, sprekersvergoedingen, verblijf buitenlandse experts en kosten voor transport van sprekers...). De restende 4% gaat naar investering, werking en externe evaluatie.

In de praktijk lag de personele kost tijdens 2014-2015 nog hoger (meer dan 90%) zodat er zeer weinig over is gebleven voor werkingskosten in die periode. Dit omwille van het feit dat men in 2014 een voltijdse coördinator heeft aangeworven met een hoger profiel dan de vroegere medewerkers, wat zich vertaalt heeft in hogere loonkosten⁶. De hogere loonkosten waren zeker gerechtvaardigd aangezien de coördinator de werking van Educaid.be voor een nieuwe impuls heeft gezorgd die de werking en resultaten zeer ten goede zijn gekomen. Aan de andere kant bleef er daardoor minder over om geplande activiteiten te organiseren. Met de overblijvende middelen is men er echter toch in geslaagd alle geplande activiteiten en resultaten te bereiken, zodat uitvoering van het programma in 2014-2015 zeker op een zeer efficiënte manier is gebeurd.

---

⁶ Er is in 2015 wel een budgetverhoging doorgevoerd, om aan de verhoogde loonkosten tegemoet te komen

2.5. Duurzaamheid

2.5.1. Bijdrage van de resultaten en de specifieke doelstelling aan de missie en visie van Educaid.be

Subvragen:

- Welke zijn de belangrijkste M&E instrumenten en hoe worden ze ingezet om duurzaam leren uit resultaten te bevorderen?

De voortgang van resultaten van Educaid.be zoals geformuleerd in het MJP en meer specifiek in het logisch kader, geeft inzicht in de mate waarin de specifieke doelstelling van Educaid.be wordt bereikt, zijnde een verhoogde samenwerking tussen leden om te komen tot capaciteitsversterking en het opnemen van een rol binnen beleidsvorming.

Monitoring van de voortgang van resultaten gebeurde tijdens 2014-2015 voornamelijk op direct output-niveau (wat is het directe resultaat van de activiteiten (rode pijl in de figuur verder hieronder)) vb. door het volgen van een vorming, deelname aan een conferentie of via kennisuitwisseling in de projectgroepen hebben leden hun capaciteiten versterkt. De effecten van deze output (gele pijl in de fig.hieronder) werden ook gemonitord (vb. aantal concrete samenwerkingsverbanden tussen leden, aantal beleidsstandpunten van Educaid.be opgenomen in het beleid). De mate waarin de effecten leidde tot een voortgang op vlak van impact (groene pijl in de fig.hieronder) werd niet gemonitord vb. op welke manier heeft kennisuitwisseling en versterking van de eigen expertise bijgedragen tot een betere kwaliteit van onderwijs in het Zuiden.

De *directe resultaten* (rode pijl) staan onder directe controle van Educaid.be, en komen overeen met de resultaatgebieden in het logisch kader van het MJP. De *effecten* (een verhoogd kennisniveau, opname beleidsstandpunten van Educaid.be) komen overeen met het specifieke doelstellingsniveau in het logisch kader van het MJP en kunnen tot op zekere hoogte beïnvloed worden door Educaid.be. De *impact van de activiteiten* daarentegen (vb.gelijke kansen in het Zuiden van jongens en meisjes tot kwaliteitsvol onderwijs, betere kwaliteit van het onderwijs), dewelke overeenstemt met de visie van Educaid.be, valt buiten de controle en invloedssfeer van Educaid.be.

Dit laatste maakt dat het erg moeilijk is voor Educaid.be om te weten in welke mate de activiteiten en resultaten effectief bijdragen aan de langetermijn visie van Educaid.be

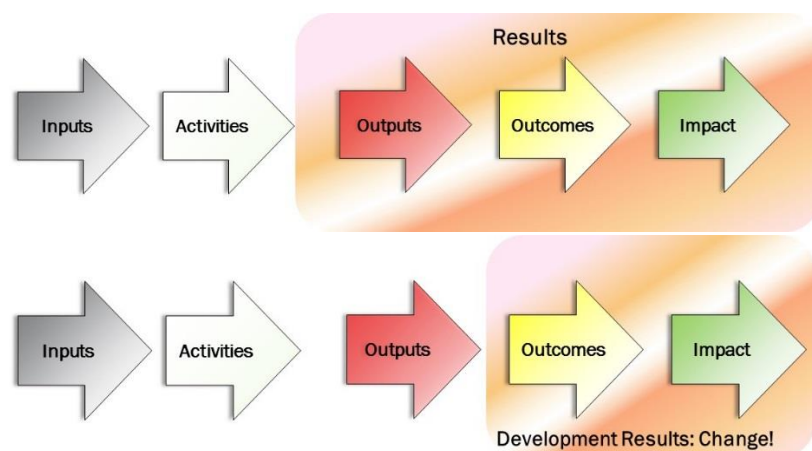

Fig.3 Logische resultatenketen (bron: MDF.nl)

Kwaliteit van de monitoring van resultaten, effecten en impact

De indicatoren in het logisch kader 2014-2016 geven een goede indicatie van de mate waarin leden van Educaid.be deelnemen aan activiteiten en welke outputs er geproduceerd worden. De indicatoren zeggen echter weinig over de kwaliteit van deelname van de leden, over de werkelijke dynamiek binnen en tussen de projectgroepen, over de procesmatige werking van de projectgroepen, over de kwaliteit van producten, over de tevredenheid van de leden etc.

De online enquête van eind 2015 was daarom een goede complementaire aanzet om meer te weten te komen over de algemene tevredenheid bij de leden op een aantal aspecten (voortgang resultaten, invulling verwachtingen) en de relevantie van de doelen van Educaid.be. De enquête blijft echter nog vrij algemeen en laat bijvoorbeeld niet toe uitspraken te doen tussen het verband van de activiteiten, de resultaten en de effecten en impact op langere termijn.

2.5.2. Welke strategieën/acties onderneemt Educaid.be opdat haar activiteiten een duurzaam karakter hebben?

Subvragen:

- *Wat moet er gebeuren opdat het platform de huidige functies nog voort kan vervullen in de toekomst?*
- *Is men bezig met het aspect duurzaamheid binnen het platform?*
- *Hoe flexibel is het platform? Is men in staat in te spelen op de actualiteit als dit nodig zou zijn?*
- *Hoe zou men 'duurzaamheid' definiëren in het kader van Educaid.be (financieel? Inhoudelijk?)*

Duurzaamheid binnen de context van Educaid.be is mogelijk op verschillende vlakken vb. activiteiten kunnen blijvend voortgezet worden en/of ingebed worden in de werking van de leden, er is eigenaarschap van het platform door de leden, het platform speelt actief in op trends en bewegingen in de toekomst (SDG), er is financiële duurzaamheid, etc.

Wanneer men aan de leden vraagt of men denkt dat Educaid.be als platform duurzaam is, of hoe duurzaamheid kan worden bereikt, dan blijkt dat de meeste bevroegde leden hier nog niet echt al over nagedacht hebben. Men denkt bij duurzaamheid vooral aan **financiële duurzaamheid**, waarbij men de indruk heeft dat de inbedding binnen APEFE/VVOB voor deze financiële duurzaamheid zorgt. Men erkent echter wel dat bij het wegvallen van de subsidies door de overheid vb. omwille van het verschuiven van prioriteiten, deze financiële zekerheid in één klap kan verdwijnen. Financiële duurzaamheid is echter tot nu toe nog niet echt een thema geweest dat binnen Educaid.be besproken is geweest.

Het zoeken naar meer financiële middelen om vb. meer activiteiten te ontplooiën is echter niet evident. Door de inbedding van Educaid.be binnen VVOB/APEFE heeft Educaid.be geen eigen juridisch statuut, wat nodig zou zijn indien het platform eigen fondsen zou willen verwerven via bepaalde andere donoren. Dit heeft op zijn beurt als gevolg dat inbedding binnen VVOB/APEFE niet meer mogelijk zou zijn, waardoor indirecte steun zoals huisvesting, gebruik materiaal, etc. ook zou komen te vervallen. Dit is op dit moment zeker niet wenselijk.

Andere mogelijkheden zijn projectfinanciering via vb. de EU. Het huidige netwerk dient dan wel versterkt te worden om zich meer te kunnen richten op Europees niveau. Bovendien zou dit ook een verlegging van prioriteiten betekenen wat niet zomaar evident is.

Het vragen van lidgeld is een andere piste om bijkomend fondsen te verwerven. De vraag is echter wat die bijdrage dan moet zijn. Vraagt men een substantiële bijdrage die toelaat dat men meer activiteiten ontplooit, dan komt men al gauw aan een paar honderd tot duizend euro per lid (indien men een extra personeelslid wil betalen). Op enkele organisaties na zullen de meeste leden dit bedrag waarschijnlijk niet willen of kunnen betalen (hoewel interessant om de piste een keer af te toetsen). Een extra personeelslid

zou wel toelaten dat men vb.meer gaat kunnen inzetten op beleidsbeïnvloeding terwijl de andere medewerkers zich meer kan richten op de ondersteuning van de leden bij kennisuitwisseling/expertiseverhoging/samenwerking.

2.5.3. Conclusies (duurzaamheid)

Monitoring van resultaten gebeurt voornamelijk op activiteiten en output niveau (tussentijdse resultaten), en in tweede instantie op effectniveau (niveau SD). Op impactniveau voert Educaid.be geen monitoring of evaluatieactiviteiten uit (ook deze evaluatie is daar niet voor bedoeld).

De huidige indicatoren in het logisch kader zeggen momenteel voornamelijk iets over de reikwijdte van de interventies, maar weinig over de kwaliteit of duurzaamheid daarvan.

Educaid.be heeft zelf geen invloed of controle op de lange termijn impact van haar activiteiten of haar visie. Ze kan enkel hopen dat interventies daartoe bijdragen, en deze interventies en de resultaten daarvan zo goed mogelijk monitoren en bijsturen in de mate van het mogelijke.

3. Aanbevelingen

De aanbevelingen hieronder werden gestructureerd rond de vier DAC criteria en op basis van de vaststellingen en conclusies. Het is dan ook aangewezen om de aanbevelingen samen te lezen met hoofdstuk 2.

3.1. Relevantie

- Educaid.be wordt beschouwd als een legitieme gesprekspartner voor de overheid daar waar het onderwijs binnen ontwikkelingssamenwerking betreft. Daar waar Educaid.be zelf niet op de barricaden staat voor onderwijs binnen ontwikkelingssamenwerking via vb. campagnes, kan ze dit wel proberen te realiseren via andere actoren die aandacht voor kwaliteitsvol onderwijs in het Zuiden kunnen opnemen in hun campagnes, in hun beleidsthema's, of door beleidsmakers of publieke personen bereid te vinden een 'peter/meterschap' op te nemen om onderwijs binnen ontwikkelingssamenwerking meer onder de aandacht te brengen en hier meer actief rond te zijn. In deze zin kan een grotere bekendheid van Educaid.be een toegevoegde waarde hebben (meer bekendheid om de bekendheid heeft niet veel zin).
- Harmonisatie en afstemming tussen leden mag sterker pro-actief gestimuleerd en ondersteund worden door Educaid.be zelf door vb. het systematisch organiseren van meer bijeenkomsten (vb. korte lunchmeeting, bijeenkomsten door leden die in dezelfde landen werken).
- Naast informatie-uitwisseling is het ook aangewezen om harmonisatie en afstemming tussen Educaid.be en andere netwerken en platforms na te streven, op een pro-actieve en systematische manier. Het vraagt namelijk overwinnen van hokjesdenken en geleidelijk aan bouwen aan vertrouwen bij sommige externen. Bij andere actoren die er wel open voor staan (vb. Be-cause Health) kan het interessant zijn om na te gaan welke de raakpunten zijn vb. tussen gezondheid en onderwijs die mogelijkheden geven om kennis rond uit te wisselen die voor leden van beide platforms interessant en relevant is.
- Het is aanbevolen om minstens te onderzoeken, via een studie of via een projectwerkgroep, welke de link en mogelijkheden voor toekomstige uitwisseling kunnen zijn op vlak van onderwijs en ontwikkelingseducatie. Resultaten dienen aan te sluiten bij noden van leden, de huidige context en in het verlengde te liggen van de visie van Educaid.be om hier verder iets mee te kunnen doen.
- Om beter aan te sluiten bij het inlossen van de verwachtingen van leden, kan het een idee zijn om leden, die vinden dat de werking van Educaid.be niet concreet genoeg is, expliciet uit te nodigen voor deelname aan projectgroepen of andere events, of hen te bevragen waarom ze vinden dat de werking niet concreet genoeg is. Verder kunnen ontmoetingsmomenten aangewend worden om de website, nieuwsbrief en facebook blijvend te promoten, om leden te blijven herinneren aan het bestaan van deze manieren om op de hoogte blijven van wat er leeft binnen Educaid.be.
- Leden die vinden dat er een sterkere link dient gemaakt te worden naar de finale Zuid-doelstellingen vanuit Educaid.be, kunnen bv. gestimuleerd worden om een gezamenlijke evaluatie uit te voeren in het Zuiden van elkaars programma, om aan peer-to-peer learning te doen, om intervisie op te zetten omtrent Zuid-vraagstukken...
- De online bevraging van eind 2015 legde een aantal sterke en minder sterke punten van Educaid.be bloot. Het is aangewezen om een dergelijke bevraging zeker opnieuw en regelmatig uit te voeren, met voldoende aandacht ook voor verwachtingen en noden bij de leden, en de manier waarop deze best kan worden ingevuld.

3.2. Effectiviteit

Om de effectiviteit van de resultaten die Educaid.be nastreeft verder te verhogen en zo beter bij te kunnen dragen tot de specifieke doelstelling van het platform, is het aanbevolen:

- De **doelstelling ten aanzien van de kwaliteitsverbetering van Zuidprogramma's** als een finale doelstelling te formuleren in de Basistekst van Educaid.be, en niet als een resultaatgebied dat op hetzelfde niveau staat als kennisdeling/expertiseverhoging of beleidsbeïnvloeding.
- **Prioriteiten** zorgvuldig te kiezen en de werking goed af te bakenen om het aspect tijd goed te bewaken en de effectiviteit van Educaid.be blijvend te verzekeren. Met het huidige secretariaat is het niet mogelijk bijkomende resultaten en/of activiteiten te voorzien zonder dat dit ten koste gaat van iets anders. Het is niet mogelijk én te consolideren én tegelijk nieuwe projecten of activiteiten op te starten. Aangezien de meeste leden de huidige doelstellingen erg relevant vinden en de vooropgestelde resultaatgebieden nog verder kunnen geoptimaliseerd worden, lijktblijfv het dan ook aangewezen om tijdens het komende meerjarenprogramma vooral te investeren in een **optimalisatie en consolidatie van de huidige resultaatgebieden beleidsbeïnvloeding, kennisdeling/expertiseverhoging en samenwerking**, (zie ook aanbevelingen onder 'relevantie'). Een voorbeeld is het feit dat de NGO-sector momenteel bezig met de GSKs: de mate waarin onderwijs hierin aan bod komt zal een topic zijn voor 2016 om op te volgen voor de projectgroep GCA. Het is niet alleen belangrijk dat onderwijs in de GCAs aan bod komt maar belangrijker nog is het dat onderwijs in de gemeenschappelijke strategische kaders opgenomen wordt.
- In het verlengde van vorige aanbeveling blijft ook het inzetten op **beleidsvorming en –beïnvloeding** relevant, zeker tegen het licht van verdere besparingen in de sector ontwikkelingsamenwerking. Dit kan via de projectgroep bi- en multi maar ook via de andere projectgroepen vb. TVET (met de publicatie die op stapel staat kan men advocacy doen), of gender via streven naar meer overleg met het platform BE-gender of rechtstreeks naar de overheid toe indien samenwerking met BE-gender te moeilijk blijkt: de toekomstige gender strategienota van DGD kan een goede aanleiding zijn hiervoor.
- Initiatieven rond beleidsbeïnvloeding zo **doelgericht en coherent** mogelijk uit te voeren. Dit vraagt een goed overzicht van wie wat doet op welk niveau en op welke manier binnen Educaid.be. Initiatieven kunnen ontstaan vanuit de projectgroepen maar de stuurgroep is het aangewezen orgaan om dit op te volgen en de coherentie tussen beleidsbeïnvloedende initiatieven te bewaken. In principe zijn er binnen de Stuurgroep afspraken gemaakt over de wijze van vertegenwoordiging van Educaid.be op officiële fora, maar dit heeft zijn beperkingen indien men flexibel en meer wil interveniëren op beleidsvlak. Het is dan ook aanbevolen na te denken hoe dit kan worden geoptimaliseerd, vb. meer mensen inschakelen die dezelfde boodschap uitdragen op verschillende niveaus, in functie van competenties, thema's waarover men aan beleidsbeïnvloeding wil doen, beschikbaarheid, etc.
- Eerder genomen initiatieven rond beleidsbeïnvloeding **te verankeren en te herhalen** waar en wanneer opportuun. Naast het ingaan op 'ad hoc' opportuniteiten vraagt dit ook een meer gestructureerde aanpak.
- De uitdaging aan te blijven gaan om een **balans** te vinden tussen wat leden zelf doen, en inspanningen die moeten worden gedaan voor en via Educaid.be om resultaten te bekomen (wat kunnen leden bereiken op individueel vlak en wat kan beter via het secretariaat van Educaid.be gebeuren). Dit dient (ook) in de toekomst regelmatig op de agenda van de stuurgroep en projectgroepen te komen.
- Erover te waken dat **advocacy en lobby** door of in naam van Educaid.be niet vanuit de eigen organisatiebelangen gebeurt, maar rond gemeenschappelijke aanbevelingen waarover men tot een compromis gekomen is. Dit is in feite niet de opdracht van Educaid.be, en ook moeilijk gezien het grote aantal verschillende typen actoren die aangesloten zijn bij Educaid.be.

- Op niveau van de **projectgroepen** ook in de toekomst te blijven monitoren hoe **actieve participatie en samenwerking** evolueert. Dit is een aandachtspunt aangezien de mate waarin verwachtingen rond samenwerking worden ingevuld vrij laag scoorde in de online enquête, terwijl de bevraging van de projectgroepen resulteerde in algemene tevredenheid over de resultaten van de projectgroepen. De online bevraging eind 2015 was een goed initiatief om te weten te komen hoe Educaid.be leden over een aantal aspecten van het platform denken. Dit dient best te worden herhaald vb. om de 2 jaar, waarbij ook actief kan gepeild worden naar tevredenheid over en mate waarin verwachtingen ten aanzien van de projectgroepen worden ingelost. Het zijn de leden zelf die de resultaten van projectgroepen formuleren en verantwoordelijk zijn voor het resultaat; indien echter leden niet naar bijeenkomsten komen weet men niet altijd de precieze reden van niet deelname (kan al dan niet met Educaid.be te maken hebben). Om de goede resultaten (en werking) van de projectgroepen ook in de toekomst te blijven garanderen is het belangrijk om hier een vinger aan de pols te houden en te onderzoeken waarom dit stagneert en vermindert.
- **Samenwerking en uitwisseling tussen leden** nog verder te stimuleren en faciliteren. Hoewel het organische karakter van de werking van projectgroepen en informele/bilaterale samenwerking tussen leden sterk geapprecieerd worden, toch kwam tijdens de evaluatie regelmatig de vraag naar voren om dit ook te stimuleren en te ondersteunen (zie ook eerder). Hoewel hier zeker al initiatieven rond gebeuren vb. ontmoetingsdag hoger onderwijs, toch kan nog verder worden nagedacht hoe dit zo effectief mogelijk te ondersteunen vb. tijdens een lunchmeeting van een tweetal uur tussen 12h00 en 14h00, of via een late middagmeeting tussen 15h en 17h00 waar gericht rond een thema kan worden uitgewisseld, via een meeting voor organisaties die in dezelfde landen werken rond onderwijs eventueel over sectoren heen vb. met deelname van de privésector, 4e pijler, onderwijs, NGOs, etc.
- Op vlak van **monitoring en evaluatie**, is het aanbevolen om de finale doelstellingen van Educaid.be mee op te nemen in het toekomstige logisch kader (niveau 2 en 3 van verandering zoals gevisualiseerd in fig.1, zie onder punt 2.1). Dit laat toe om de flow van verandering en de resultatenketen duidelijker te zien. Narratief in het MJP kan uitgelegd worden dat de resultaatgebieden en de specifieke doelstelling dat gedeelte van de resultatenketen is waar Educaid.be actief aan kan bijdragen, en controle en/of invloed over kan bijdragen. De finale doelstellingen liggen buiten het bereik van Educaid.be maar zijn wel doelstellingen waar Educaid.be hoopt aan bij te dragen op een indirecte manier, via de versterking van de leden.
- Verder is het ook aanbevolen om te proberen de dynamiek van de werking van Educaid.be meer proberen te vatten in de jaar-en andere verslagen, door naast kwantitatieve indicatoren vb. ook korte getuigenissen op te nemen van vb. een deelnemer aan een conferentie, een lid van een projectgroep, etc. Een andere mogelijkheid is om meer foto's van activiteiten op de facebookpagina te zetten en deze te promoten (dit wordt nu maar sporadisch gedaan).
- Naast rapportering over outputs en resultaten is het ook aangewezen na te denken over hoe de kwaliteit van producten en van processen kan gemonitord en blijvend gewaarborgd worden.

3.3. Efficiëntie

Aanbevelingen om de efficiëntie van de werking van Educaid.be te verhogen zijn de volgende:

- (Blijven) zoeken naar de mate waarin een **idee voor een nieuwe projectwerkgroep** ook in het belang is voor de sector (onderwijs/ontwikkelingssamenwerking), en de eigen organisatie- of afdelingsdoelstelling, zodat leden geïnteresseerd blijven en via de projectwerkgroep tegelijk kan bijdragen aan de eigen organisatiedoelstelling.
- Verhogen van **netwerkkansen**: wanneer een organisatie een partner uit het Zuiden uitnodigt kan deze ook uitgenodigd worden op een projectgroepbijeenkomst (indien relevant) of andere activiteit van Educaid.be.

- Leden meer **actief proberen te betrekken** bij het platform (indien men wil) ook als ze vb.omwille van hun werk niet aan meetings (van PG) kunnen deelnemen. Dit is vb. mogelijk door leden meer gericht en kort te laten participeren vb. via de organisatie van een thema-meeting over de middag (lunchmeeting, of een breakfastmeeting, ...) waarbij de werkgroep organiseert en de andere groepen/leden uitnodigt. Het is van belang dat het geen onderonsje wordt binnen een groep, het moet open blijven.
- De **ledenvergadering** is een ideaal moment om tussen leden te netwerken en meer over de jaarlijkse werking van Educaid.be te weten te komen (niet alle leden gaan deze info graag zoeken op internet zelfs al is dit beschikbaar); dit is een activiteit die dient behouden te blijven. Toch is dit onvoldoende reden voor sommige leden om hier tijd voor vrij te maken. Daarom kan een externe spreker of thematische inbreng tijdens de jaarlijkse ledenvergadering voor meer participatie van leden zorgen.
- Daarnaast dient men (nog) meer te zoeken naar activiteiten die het **interne leren** van elkaar bevordert vb. peer-to-peer leren en of evaluaties, gezamenlijk terreinbezoek in het zuiden, bij afsluiting van een event of projectgroep. Dit is vaak ook een kwestie van vertrouwen en openheid en kan enkel als alle agenda's duidelijk zijn (van activiteiten, tussen actoren onderling) en er niet gepusht wordt. In bijlage 4 wordt weergegeven in welke mate de stuurgroep op dit moment (januari 2016) denkt over het lerend vermogen van Educaid.be
- Tijdens 2014-2015 is veel aandacht besteed om de **structuur en werking** van Educaid.be te verbeteren. Het is belangrijk dit nu te consolideren om van daaruit tijdens het komende meerjarenprogramma vooral te kunnen focussen op de inhoudelijke werking van het platform.

3.4. Duurzaamheid/toekomstpistes

- Het is aanbevolen om in de aanloop naar het toekomstig meerjarenprogramma na te denken over wat men werkelijk graag wil **opvolgen via de gepaste M&E** instrumenten teneinde interventies zo doelgericht te laten verlopen en te laten aansluiten bij de visie van Educaid.be Dit betekent dat men het logisch kader (indien dit nog vereist is in het toekomstige programma) navenant zal dienen aan te passen (evenals de wijze van monitoring van de voortgang van resultaten). De reikwijdte van interventies is interessant om te weten maar zegt niet veel over de inhoud en kwaliteit van de interventies (zie ook onder effectiviteit).
- Blijven inzetten op regelmatige reflecties vb. elke twee-drie jaar tussen leden van Educaid.be – bijvoorbeeld tegen het einde van het huidige meerjarenprogramma en in de aanloop naar een nieuw programma – over de **link tussen interventies en bijdrage aan de visie** (de lange termijn veranderingen) is sterk aanbevolen, niet om de visie te veranderen of aan te passen, maar wel om te reflecteren over de mate van relevantie en werkelijke bijdragen van de leden aan de visie van Educaid.be (die normaal gezien aansluit bij de programma's van leden in het zuiden). Een enquête die aangeeft in hoeverre de doelen relevant zijn is een goede eerste stap en vertrekbasis maar onvoldoende om de inhoudelijke werking van Educaid.be kritisch tegen het licht te houden en bij te sturen. Een externe evaluatie zoals deze kan daarbij een duwtje in de rug geven, maar op zich verduidelijkt de evaluatie ook niet in welke mate de resultaten bijdragen aan de lange termijn visie van Educaid.be.
- Een dergelijke oefening dient ertoe te leiden – ook binnen de context van transitie van de sector ontwikkelingssamenwerking – dat het toekomstige MJP voldoende blijft aansluiten bij de visie van Educaid.be en dit binnen de huidige context vb. via accentverschuivingen in beleidsbeïnvloeding, samenwerkingsverbanden, thema's waarrond kan worden uitgewisseld, een sterkere kadering van onderwijs binnen het mondiale kader van de SDGs etc.).
- Het is belangrijk – zelfs indien er momenteel geen 'sense of urgency' lijkt te bestaan, om een **denkoefening rond duurzaamheid** van Educaid.be te organiseren: het gaat dan zowel om financiële duurzaamheid (is dit nodig? Wenselijk? In functie van wat? Meer slagkracht door meer personeel?

Meer activiteiten?), als institutionele duurzaamheid (wat denkt men over de inbedding binnen VVOB/APEFE? Is dit duurzaam op langere termijn? Dient dit te veranderen? Waarom (niet)?), als organisationele duurzaamheid (zijn meer medewerkers op het secretariaat een noodzaak in functie van het bereiken van meer duurzaamheid (van resultaten?activiteiten?) Is dit wenselijk? Waarom (niet)?) Op deze vragen zijn momenteel geen antwoorden.

Op korte termijn is deze oefening geen must, maar men is best voorbereid op de (middel)lange termijn waarbij het nog niet zeker is of de huidige subsidies voor Educaid.be onder deze vorm en modaliteiten zullen blijven voortbestaan. Het uitwerken van enkele toekomstscenario's bereidt het platform dan al enigszins voor en laat toe pro-actief te reageren indien dit nodig blijkt te zijn.

Bijlagen

Bijlage 1: Evaluatiekader

Evaluatie vragen
I. Relevantie van het platform Educaid.be
1.1. Wat is de plaats van het platform binnen de sector onderwijs en ontwikkelingssamenwerking? Subvragen <ul style="list-style-type: none">
- Wat is de legitimiteit van het platform? Hoe is dit geëvolueerd sinds eind 2013?
- Zijn er alternatieven? Andere netwerken die hetzelfde aanbieden? Andere netwerken die het thema onderwijs en OS ook binnen hun werking hebben?
- Is de plaats van het platform binnen het OS landschap nu anders/beter/slechter in vergelijking met voor 2014?
- Hoe percipiëren buitenstaanders het platform? Wat is (volgens de mening van de geïnterviewden) de uitstraling/ het imago van het platform?
1.2. In welke mate heeft het platform, in vergelijking met de opstart, (nog steeds) een meerwaarde? <ul style="list-style-type: none">
- Enig evolutie op dit vlak in vergelijking met voor 2014?
- Biedt het platform (gelijk/meer/minder) een antwoord op de verwachtingen van haar leden? In welke mate ziet men hier evoluties/veranderingen? Waarom (niet)?
- Factoren die verhinderen dat het platform tegemoet komt aan de verwachtingen/noden van haar leden?
- Zijn er factoren die verhinderen dat het platform haar meerwaarde volledig kan waar maken?
- Hoe gaat het platform om met de diversiteit in relatie tot de toegevoegde waarde van het platform? Is het platform voor iedereen even waardevol? Waarom (niet)?
- Zou het platform (nog) andere strategieën moeten zoeken om meer/andere leden aan te trekken? Waarom (niet)?
1.3. In welke mate beantwoordt het platform aan de vraag naar meer afstemming en harmonisatie binnen de sector van ontwikkelingssamenwerking? <ul style="list-style-type: none">
- In welke mate is het platform een goed forum om te komen tot afstemming en harmonisatie?
- Wordt er binnen het platform actief werk gemaakt van het zoeken naar complementariteit en synergie? Waarom (niet)?
- Hoe zou het platform nog beter tegemoet kunnen komen aan de verwachtingen/noden van de leden?
- Kijkt het platform over de eigen grenzen van de sector OS en onderwijs heen?
- Wat werkt er goed, wat niet op dit vlak? Wat zou beter kunnen?

II. Effectiviteit van het platform

- In welke mate is het programma op weg om de specifieke doelstelling te behalen?
- Zijn er ongeplande/onverwachte resultaten (positief/negatief) (2014-2015)?
- Ontbreken van doelstelling versterking programma's in het zuiden in het logisch kader: Waarom werd deze doelstelling niet opgenomen (cf vorig evaluatierapport)
- Zijn er grote verschillen tussen dit programma en het vorige (voor 2014)? Wat zijn de grootste (strategische) veranderingen tussen dit en het vorige programma (als er al zijn)?
- Grootste successen/failures in de loop van 2014-2015? Waarom? Wat had beter gekund?
- Factoren die de resultaten positief/hebben beïnvloed in de loop van 2014-2015?

III. Efficiëntie van het platform

- Is de structuur van het platform efficiënt?
- Is de dagelijkse werking van het platform efficiënt (secretariaat, coördinatie)?
- In vergelijking met voor 2014, ziet men een (positieve) evolutie op vlak van werking van het secretariaat? Projectgroepen? Stuurgroep? Ledenvergadering? Waarom (niet)?
- Heeft men rekening gehouden met de aanbevelingen van de evaluatie op dit vlak (vb.meer doel/resultaatgericht werken, met agenda; leden dienen meer eigenaar te zijn van het platform en een meer actieve rol te nemen in de werking; experimenteren met andere methodieken zoals intervisie): indien niet, waarom niet?
- Worden lessen getrokken uit de werking van het platform en wordt dit ook gedeeld met de rest van de andere leden? Welke 'leerstrategie' hanteert men?
- Enige evolutie op dit vlak in vergelijking met voor 2014?
- Factoren die dit verhinderd/bevorderd hebben (in de loop van 2014-2015)?
- Wat functioneerde goed? minder goed? Wat kon beter?
- Sterktes/zwaktes van de huidige organen? Hoe nuttig/efficiënt zijn ze?
- Wat is er nodig opdat de efficiëntie (nog) kan verbeterd worden?

IV. Duurzaamheid van de resultaten en de projecten (?)

4.1. Bijdrage van de resultaten en de specifieke doelstelling aan de missie en visie van Educaid.be

- Welke zijn de belangrijkste M&E instrumenten en hoe worden ze ingezet om duurzaam leren uit resultaten te bevorderen?

4.2. Welke strategieën/acties onderneemt Educaid.be opdat haar activiteiten een duurzaam karakter hebben?

- Wat moet er gebeuren opdat het platform de huidige functies nog voort kan vervullen in de toekomst?
- Is men bezig met het aspect duurzaamheid binnen het platform?
- Hoe flexibel is het platform? Is men in staat in te spelen op de actualiteit als dit nodig zou zijn?
- Hoe zou men 'duurzaamheid' definiëren in het kader van Educaid.be (financieel? Inhoudelijk?)

Bijlage 2: Logisch kader en samenvattend overzicht voortgang resultaten 2014-2015

Logisch kader MJP 2014-2016 Educaid.be: Beschrijving, indicatoren en narratieve samenvatting voornaamste resultaten 2014 en 2015

Beschrijving	Objectief meetbare indicatoren	Behaalde resultaten (samenvatting)	
Specifieke doelstelling		2014	2015
De directe en indirecte actoren actief binnen de sector van onderwijs en vorming in de Belgische coöperatie werken samen met oog op de versterking van hun expertise en het opnemen van hun rol als gesprekspartner in de beleidsvorming.	<p>1.Het aantal concrete samenwerkingsverbanden tussen leden neemt toe van jaar tot jaar</p> <p>2.% van leden wiens kennis- en expertiseniveau is verhoogd</p> <p>3.Aantal keren dat standpunten van Educaid.be in het beleid opgenomen worden</p>	<p>Indicator 1: behaald: tussen de leden op het niveau van de projectgroepen, maar ook op het terrein. In 2014 minstens 20 formele en informele samenwerkingsverbanden tussen diverse Educaid.be leden.</p> <p>Indicator 2: behaald, obv reacties deelnemers conferentie, ledenvergadering, projectgroepen</p> <p>Indicator 3: behaald: In zijn Beleidsnota maakt Minister De Croo duidelijk te willen inzetten op kwalitatief en inclusief onderwijs, voor zowel meisjes als jongens. Deze standpunten zijn in de voorbije jaren benadrukt en verdedigd in alle publicaties en nota's van Educaid.be.</p>	<p>Indicator 1: wrschl. behaald (op het moment van de evaluatie waren er nog geen concrete cijfers beschikbaar)</p> <p>Indicator 2: behaald, obv reacties ledenvergadering, diverse evenementen, de online ledenbevraging</p> <p>Indicator 3: behaald? Tijdens EDD met toespraak Kon.Mathilde worden alle standpunten van Educaid.be vermeld</p>
Tussentijdse Resultaten			
1. De werking en de structuur van het platform zijn meer efficiënt en effectief	<p>1.1 Een gemeenschappelijke visie op algemene principes van kwaliteitsvol onderwijs in ontwikkelingssamenwerking</p> <p>1.2 Een representatieve en goedgekeurde interne structuur met duidelijke mandaten</p> <p>1.3 Globaal neemt 70% procent van de leden deel aan de verschillende organen van het platform</p>	<p>Indicator 1: behaald: De bestaande nota met gemeenschappelijke aanbevelingen en standpunten werd herzien</p> <p>Indicator 2: behaald: De eerste Ledenvergadering (29 april 2014);op de agenda bekrachtiging van de oprichting van thematische projectgroepen, de opname van 4de pijlerorganisaties in de Stuurgroep en de oprichting van een Ledenvergadering. Oprichting van 5 nieuwe <u>thematische projectgroepen</u>; opstelling van een <u>Intern Reglement</u> en herziening van de bestaande <u>Basistekst</u>.</p> <p>Indicator 3: grotendeels gehaald. Stuurgroep (3 vergaderingen): gemiddelde deelnemingsgraad aan vergaderingen: 82%; projectgroepen (14 vergaderingen): gemiddelde deelnemingsgraad aan vergaderingen: 70%; Ledenvergadering 2014: 16 organisaties vertegenwoordigd: 40%.</p>	<p>Indicator 1 – behaald: De bestaande nota met gemeenschappelijke aanbevelingen/standpunten bekrachtigd naar aanleiding van de infosessie in het Parlement op 28 mei 2015.</p> <p>Indicator 2 – behaald: Het Intern Reglement (nieuw) en de Basistekst (herzien) werden in februari 2015 bekrachtigd door de Stuurgroep, op de website gepubliceerd en verzonden naar alle leden. De nieuwe structuur is nu helemaal verankerd in de werking van het platform</p> <p>Indicator 3 – grotendeels behaald. Stuurgroep (4 vergaderingen): gemiddelde deelnemingsgraad aan vergaderingen is 73%. Projectgroepen (22 vergaderingen): gemiddelde deelnemingsgraad aan vergaderingen is 70,5%. Ledenvergadering 2015: 26 deelnemers vertegenwoordigden 19 organisaties (42% van alle ledenorganisaties).</p>

<p>2. De leden werken samen, delen actief hun expertise en integreren externe expertise rond kwaliteitsvol onderwijs in ontwikkelingssamen-werking</p>	<p>2.1 x aantal bijeenkomsten van y aantal werkgroepen op basis van concreet jaarplan.</p> <p>2.2 Percentage van de leden die actief deelnemen aan virtuele gemeenschappen verbonden aan werkgroepen.</p> <p>2.3 Jaarlijkse algemene conferentie met x aantal deelnemers waarvan y% internationale en in lijn met gemeenschappelijke visie op kwaliteitsvol onderwijs in ontwikkelingssamenwerking en met stijgende nationale en internationale belangstelling.</p> <p>2.4 Elke werkgroep zorgt voor x aantal activiteiten gericht op externe input (Noord en Zuid) rond hun thema en/of regio en ontsluit daarbij ook wetenschappelijk onderzoek rond kwaliteitsvol onderwijs voor de leden.</p>	<p>Indicator 1: behaald. Vijf thematische projectgroepen opgericht incl. concreet jaarplan in totaal 12 bijeenkomsten; ad hoc werkgroep rond codering sector onderwijsin ODA, DGD.</p> <p>Indicator 2: grotendeels gehaald. Infodeling via e-mail en website, facebook pagina (verdubbeling likes), 3-maandelijkse nieuwsbrief ipv 2-jaarlijks. Nieuwe virtuele gemeenschappen zijn geen extra toegevoegde waarde.</p> <p>Indicator 3: grotendeels behaald; vierde jaarlijkse Educaid.be conferentie "Gender mainstreaming in education. Moving beyond theory, sharing practical insights" op 25 november 2014. 151 deelnemers waarvan 30% Educaid.be leden en 30% internationale deelnemers (inclusief 8 internationale sprekers), toespraak van Minister De Croo over onderwijs als sleutel in aanpak geweld tegen meisjes en vrouwen. Online evaluatie: zeer hoge tevredenheidsgraad. Het beoogde aantal deelnemers werd bereikt, maar het aantal internationale deelnemers bleef beperkter dan gehoopt. Verwachting= dit aantal te verhogen door een toename in de contacten met (voornamelijk) Europese ontwikkelingsorganisaties die rond onderwijs werken.</p> <p>Indicator 4: gedeeltelijk gehaald vb. TVET; dit oww opstart van de thematische werkgroepen in 2014.</p>	<p>Indicator 1: behaald; De 5 PG opgericht in 2014+ PG voorbereiding conferentie; in totaal 22 vergaderingen</p> <p>Indicator 2: grotendeels behaald, idem 2014, verdere stijging facebook likes (verdubbeling)</p> <p>Indicator 3: wel gepland en voorbereid maar niet gehaald. Jaarlijkse conferentie werd afgelast door overmacht en zal wrschl.verschoven worden naar 2016</p> <p>Indicator 4: gehaald</p>
<p>3. Educaid.be is een actieve gesprekspartner van de overheid bij de beleidsvorming rond onderwijs en ontwikkelingssamenwerking</p>	<p>3.1 Aanwezigheid van een brede institutionele dialoog tussen Educaid.be en DGD.</p> <p>3.2 Aantal gemeenschappelijke proactieve en reactieve beleidsadviezen in de sector van onderwijs in ontwikkelingssamenwerking.</p> <p>3.3 Actieve dialoog met Belgische parlementsleden rond kwaliteitsvol onderwijs in ontwikkelingssamenwerking.</p>	<p>Indicator 1: behaald. Constructieve relatie met cel educatie DGD, deelname DGD in bi-multi PG; DGD vertegenwoordigd in de Stuurgroep.</p> <p>Indicator 2: behaald. Begin 2014 stelde een Educaid.be werkgroep de Nota "<u>Conclusies m.b.t. het coderen van ODA voor onderwijs</u>" op. Aan deze werkgroep namen ook vertegenwoordigers van DGD deel. Er werd met de aanbevelingen van deze Nota rekening gehouden bij het opstellen van de DGD-coderingen.</p> <p>Indicator 3: niet gehaald.</p>	<p>Indicator 1: behaald. Constructieve relatie met cel educatie DGD, deelname DGD in bi-multi PG; geplande toelichting platform in verschillende DGD dept.werd wel uitgesteld.</p> <p>Indicator 2: behaald. Schriftelijke communicatie (brief) naar Min.De Croo om te pleiten voor opname van bijkomend onderzoek onderwijssector in de richtlijnen voor opmaak bilaterale samenwerkingsprog + overleg met kabinet./ Schriftelijke communicatie (brief) Min.De Croo over onderwijs als concentratiesector in BF en GC + deelname Educaid.be aan seminars door DGD over deze landen georganiseerd./ Brief ambassade Niger ivm onderwijs als 1 v.d. prioritaire concentratiesectoren tussen Niger-BE samenwerking.</p> <p>Indicator 3: behaald. infosessie voor parlementairen op 28 mei 2015 + actualisatie algemene aanbevelingen in een document "Onderwijs in de Belgische ontwikkelingssamenwerking: Aanbevelingen van Educaid.be".</p>

Bijlage 3: Samenvatting resultaten online ledenbevraging (eind 2015)

Zie pdf-document.

Bijlage 4: Reflectie-Instrument Corporate Curriculum¹

Illustraties bij de zeven leerfuncties van het corporate curriculum

	Mee eens (4) (
1. Verwerven en inzetten van materiedeskundigheid	
◆ De deskundigheid van mijn org. sluit direct aan bij de core business van Educaid.be.	3.9
◆ De deskundigheid van mijn org. wordt door anderen optimaal benut.	3
◆ Mijn org. beschikt steeds over de voor Educaid.be benodigde, actuele expertise.	2.9
◆ Deskundigheid is in Educaid.be goed verankerd (niet kwetsbaar).	3
2. Oplossen van problemen	
◆ Bij het oplossen van problemen wordt optimaal gebruik gemaakt van de know-how van diverse collega's.	2.5
◆ Educaid.be verandert regelmatig de aanpak voor het oplossen van problemen.	2.5
◆ Educaid is goed in staat om passende antwoorden te vinden op voor hen nieuwe vraagstukken.	2.6
3. Ontwikkelen van reflectieve vaardigheden	
◆ Ledenorg. bespreken regelmatig de werking (methoden, manier van samenwerken, probleembenadering, effectiviteit, enz.).	3.1
◆ Reflecties op de manier van werken leveren in het algemeen veel op: de reflecties die leden hebben, hebben veel invloed op de kwaliteit van Educaid.be.	2.75
◆ Ledenorg. Geven elkaar regelmatig eerlijke feedback.	2.6
4. Inzetten van communicatieve vaardigheden	
◆ Als zich een vraag voordoet, kan concreet worden aangegeven wie in Educaid.be over de kennis beschikt om die vraag te beantwoorden.	3.1
◆ Er wordt met succesvolle ledenorg nagegaan waarom zij zo succesvol zijn, en hieruit geleerd voor het eigen werk	2.75
◆ Ledenorg. beschikken over goede communicatieve vaardigheden voor het delen en opsporen van kennis.	2.75
5. Zelf-reguleren van de motivatie	
◆ Educaid/Leden slagen erin om Educaid.be zo in te richten dat het aansluit bij hun interesse en ontwikkeling.	3.1
◆ Educaid/leden weten welke factoren hun motivatie belemmeren en bevorderen en kan/kunnen zich daarop sturen.	3
◆ Educaid/leden delen met collega's regelmatig emoties omtrent succes en teleurstellingen.	2.75
6. Bewaken van rust en stabiliteit	
◆ Leden nemen zelf voldoende tijd om zich te verdiepen in de problematiek om van daaruit een aanpak te bedenken.	3.1
◆ Leden nemen bewust voldoende gelegenheid om zich inhoudelijk in de thema's van Educaid.be te professionaliseren.	3.1
◆ Leden ondersteunen collega's in het verwerven en onderhouden van hun kennis en vaardigheden.	3
◆ Er is voldoende rust in Educaid.be om nieuwe ideeën, oplossingen en veranderingen te laten bezinken zodat ze ook bijdragen aan een structurele verbetering.	3.1
7. Creëren van creatieve onrust	
◆ Leden kunnen vernieuwingsideeën en suggesties voor verbetering binnen het team/ Educaid.be kwijt.	3.25
◆ Er is pas nog geëxperimenteerd met een nieuwe aanpak.	3.25
◆ Leden zijn voortdurend en systematisch in hun (werk)omgeving op zoek naar prikkels en signalen om te komen tot nieuwe inzichten (bijvoorbeeld d.m.v. benchmarking, marktonderzoek).	2.6
◆ Praten over problemen, fouten en onzekerheden in Educaid.be leidt geregeld tot het experimenteren met nieuwe oplossingen.	2.4

¹ Gemiddelde scores op basis van 8 individuele scores door stuurgroepleden

⁷ Mee eens= score 4; in zekere mate mee eens= score 3; in zekere mate oneens=2; oneens= score 1